

**Hajdú-Bihar megye
közoktatási fejlesztési tervének
módosítása és kiegészítése**

2016/2017. tanévig

/TERVEZET/

Debrecen, 2011.

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Bevezetés	3
1. Az oktatás társadalmi, gazdasági háttere Hajdú-Bihar megyében	4
2. A közoktatási feladatok ellátása Hajdú-Bihar megyében	10
3. A nevelési-oktatási intézmények helyzete a megyében	14
3.1. Óvoda	14
3.2. Általános iskola	15
3.3. Gimnázium	17
3.4. Szakközépiskola, szakiskola	18
3.5. Alapfokú művészetoktatási intézmény	22
3.6. Gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény	24
3.7. Kollégium	28
3.8. Nemzeti etnikai és kisebbségi nevelés-oktatás	30
4. A pedagógiai munka segítése	31
4.1. Pedagógiai szakszolgálatok	31
4.2. Pedagógiai – szakmai szolgáltatások	35
4.3. A Hajdú-Bihar Megyei Közoktatási Közalapítvány	37
Mellékletek	
Jellemző adatok	1-29. számú melléklet
Beiskolázási terv táblázatai	30-43. számú melléklet
A 9-10. évfolyamra való beiskolázást kötelezően biztosító előkészítő szakiskolák felvételi körzete Hajdú-Bihar megyében	44. számú melléklet
A 9-10. évfolyamon kötelező felvételt biztosító szakiskolák felvételi körzete Hajdú-Bihar megyében	45. számú melléklet
Hajdú-Bihar Megyei nem önkormányzati fenntartású közoktatási intézmények jegyzéke	46. számú melléklet

Az oktatás szerepe meghatározó a társadalmi-gazdasági fejlődés, a jobb életminőség, a pályaválasztási szabadság, az egyének képességeit kibontakoztató, egyéni sikereket biztosító munkavégzés feltételeinek megteremtésében. Az uniós célkitűzés, a „tudásalapú gazdaság” előéréséhez követelmény a népesség képzettségi szintjének emelése, a szükséges ismeretanyag folyamatos aktualizálása az egész életen át tartó tanulással, a változó követelményeknek megfelelő folyamatos át- és továbbképzésekkel.

Az Európai Unió versenyképességének fejlesztését célzó, tízéves Lisszaboni Stratégia 2010-ben véget ért. Eppen a globális pénzügyi és gazdasági válság idején. A Lisszaboni Stratégia alapértékait a szakemberek elismerték, hatékonyságát kritizálták. A gazdasági válság az oktatást is új kihívások elé állította. A nemzetgazdaságok teljesítményeit növelni kívánó kormányzat első és nélkülözhetetlen feladata a (gazdaságban hasznosuló) tudás értékek társadalmi elfogadtatása – és az e tudást nemzetközi összehasonlításban hatékonyan terjesztő oktatási, továbbképzési rendszer megteremtése. Ez indokolta azt, hogy az új stratégiát a lehető leggyorsabban, az Európai Tanács 2010. június 17-i ülésén fogadták el a tagállamok. Az Európa 2020 stratégia felmérte a korábbi stratégia gyengeségeit, és három prioritást – **intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés** – célkitűzést határozott meg. A célkitűzések európai szintű megvalósulását a nemzeti reformprogramokban lefektetett nemzeti szintű vállalások teszik lehetővé (Magyarországon az Új Széchenyi tervvel összhangba hozva 2010. november 12-én született meg.) A célok eléréséhez az EU három eszközt társított: a **meglévő uniós prioritás** mellett az Európai Unió hét „**zászlóshajó kezdeményezése**” segíti a célok elérését:

Prioritás	Innovációs növekedés	Inkluzív növekedés	Új készségek és munkahelyek menetrendje	Ez az uniós prioritás közvetlenül nem érinti az oktatást.
Zászlóshajó	Innovatív Unió	Mozgásban az ifjúság	Szegénység elleni európai platform	Participáció a globalizáció korában
Téma	Oktatás (a tanulás és a készségfejlesztés ösztönzése)	Kutatás/innováció (olyan új termékek/szolgáltatások előállítására, amelyek elősegítik a növekedést és a foglalkoztatást, illetve a társadalmi problémák megoldását)	digitális társadalom (információs és kommunikációs technológiák használata)	Ez az uniós prioritás közvetlenül nem érinti az oktatást.
Elvárt uniós (és magyarországi) célok	Javítani kell az iskolázottság szintjét, különösen az alábbi területeken: – a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni; – el kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú (vagy azzal egyenértékű) végzettséggel rendelkezzen.	A köz- és magánforrásokból származó kutatási, fejlesztési és innovációs beruházások szintjének el kell érnie az Unió GDP-jének 3%-át	Kompetencia alapú oktatás	Legálább 20 millióval csökkensen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztésben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

Ezeket a prioritásokat a Lisszaboni Stratégia alapértékeinek megtartásával (LLL, LLG; egyenlő hozzáférés; hálózati tanulás; kompetencia alapú oktatás stb.) dolgozták ki, így a korábbi akcióterv közoktatási intézkedéseit tovább lehet folytatni. A hangsúly azonban a szakképzésen, a munkaerő-piaci igényeken alapuló oktatáson van.

A közoktatásnak, mint a közszolgáltatások egyik elemének a fejlődési tendenciáit befolyásolják a hazai környezetben lezajló, valamint a nemzetközi szintű gazdasági és társadalmi folyamatok.

Változások történtek a Hajdú-Bihar megye közoktatási fejlesztési tervének (továbbiakban: fejlesztési terv) 2005-ben történő módosítása és kiegészítése óta. Az elmúlt években lezajlott közoktatást érintő folyamatokat elsősorban az oktatáshoz kapcsolódó finanszírozási változások határozták meg.

A finanszírozás nehézségei, valamint a csökkenő gyereklétszám miatt több önkormányzat megváltoztatta közoktatási feladatellátásának formáját, szervezte át intézményét.

A fent említettek, valamint a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvényben (továbbiakban: közoktatási törvény) foglaltak szükségessé tették a fejlesztési terv felülvizsgálatát és aktualizálását.

1. Az oktatás társadalmi, gazdasági háttere Hajdú-Bihar megyében

Gazdasági szervezetek

Hajdú-Bihar megyében 2011. január 1-jén 94 500 gazdasági szervezetet tartottak nyilván, 3,9%-kal többet, mint egy évvel korábban. A regisztrált szervezetek 72%-a egyéni, 23%-a pedig társas vállalkozás volt, 4%-ot képviseltek a nonprofit szervezetek, a költségvetési és társadalombiztosítási szervek részaránya pedig nem érte el az 1%-ot sem.

2010 végén Hajdú-Bihar megyei székhellyel 22 ezer társas vállalkozás szerepelt nyilvántartásban, 3,9%-kal több az egy évvel korábbinál. 57%-ukat korlátozott felelősségű társaságként jegyezték, melyek száma 11,1%-kal nőtt a 2009. december 31-i állapothoz képest. A 32%-os részarányt képviselő betéti társaságok körében ugyanakkor 6,3%-os csökkenés történt, míg a kisebb arányban (1–1%) jelenlévő formák közül a részvénytársaságok száma 2,5%-kal növekedett, a szövetkezeteké pedig 3%-kal mérséklődött.

A társas vállalkozások legnagyobb része, 24%-a a kereskedelem, gépjárműjavítás területén folytatta tevékenységét, 12–13%-uk az ingatlanügyletek, illetve a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ágakba, 10%-uk az építőiparba, 8%-uk pedig a feldolgozóiparba tartozott. Közülük az ingatlanügyletek és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén átlag feletti ütemben, 5–6%-kal emelkedett a szervezetek száma az előző év azonos időpontjához képest.

Az egyéni vállalkozások száma ugyancsak 3,9%-kal bővült. A 68 000 egyéni vállalkozás héttizede csak adószámmal rendelkező magánszemély volt, összefüggésben a mezőgazdasági őstermelőkre vonatkozó regisztrációs kötelezettséggel.

A munkavégzés jellege szerint az egyéni vállalkozók 39%-a mellékfoglalkozásban, 31%-a főfoglalkozásban, 30%-a nyugdíj mellett folytatta tevékenységét. A mellékfoglalkozású

vállalkozók száma 6%-kal, a főfoglalkozásukaké 3,5%-kal, a nyugdíjasoké pedig 1,6%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

2010 végén Hajdú-Bihar megyében ezer lakosra 167 vállalkozás jutott, hasonló, mint országosan (165). Ezen belül azonban az egyéni vállalkozások elterjedtsége (126) ötödével felülmúlta az országot (105), miközben a társas vállalkozásoké (41) mindössze az átlagos (60) kétharmadát tette ki.

Beruházás

2010-ben a megfigyelt Hajdú-Bihar megyei székhelyű gazdasági szervezetek 118,1 milliárd forint értékű beruházást valósítottak meg, folyó áron számítva 2,9%-kal többet, mint egy évvel korábban. Az anyagi-műszaki összetétel szerinti változások a gép- és berendezés beruházások stagnálását, az épületek és egyéb építmények beruházásainak nominálisan 6,1%-os növekedését, továbbá az egyéb célra (ültetvény, erdő, tenyésztés, föld, telek stb. beszerzésére) fordított fejlesztési kiadások 4,8%-os mérséklődését mutatják a 2009. évihez képest. Így a beruházási célú ráfordításokból az épületek és egyéb építmények építése 56%-kal részesedett, míg a gépek, berendezések, járművek beszerzéséhez, letéstitéséhez felújításához kapcsolódó kiadások 41%-os részarányt képviseltek. (A beruházások fennmaradó 4%-át egyéb célra fordították.)

A teljesítményérték legnagyobb szeletét (ötödét) adó feldolgozóipar beruházásai 6,2%-kal mérséklődtek. Az ipar további ágazatai közül a villamosenergia-, gáz-, közellátás, légkondicionálás fejlesztései 10,9%-kal csökkentek, a vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyvezetődeszimentációs területén pedig nominálisan 13,2%-kal több beruházás valósult meg, mint egy évvel korábban. A beruházások csaknem 14%-a a mezőgazdaságban összpontosult, ahol folyó áron 14,9%-kal kevesebbet fordítottak fejlesztésekre, mint 2009-ben, döntően a gépburuházásokat osztó támogatók csökkenése miatt. A beruházásokból 15%-kal részesedő oktatás teljesítményértékének nagyarányú növekedése az állami és uniós forrásokból megvalósuló intézménybővítések, felújítások eredményeként alakult ki. Az előzőeknél kisebb súlyú gazdasági ágak közül a szállítás, raktaozás és a kereskedelem, gépjárműjavítás területén számottevő növekedés történt, és 6%-kal emelkedtek az építőipari beruházások is, amiben azonban az egy évvel korábbi alacsony basis is szerepet játszott. Az ingatlanügyletek területén tapasztalt jelentős csökkenést a lakásépítések nagyarányú visszaesése magyarázza.

Mezőgazdaság

2010. évben a sokéves átlagot meghaladó csapadékmennyiség kedvezőtlenül hatott a mezőgazdaság növénytermesztési ágazatában az őszi betakarítási növények terméseredményeire. A nagy mennyiségű nyári eső és az augusztusi meleg időjárás viszont – a bevízzel borított területeket kivéve – jót tett a megye vetésszerkezetében legnagyobb részarányt képviselő kukoricának. Betakarítása azonban csak jókora késéssel kezdődhetett meg. Az Agrárgazdasági Kutató Intézet 2010. november 29-ai operatív jelentések alapján készült tájékoztatója szerint a megyében 91 ezer hektáron befejeződött a kukorica aratása. A közel 600 ezer tonna betakarított termés mennyiség alapján hektáronként 6,5 tonna termésátlag számítható, amely kissé elmarad az előző évtől. Napraforgómag 37,7 ezer hektáron termelt, átlagos terméshozama (1,8 tonna/hektár) lényegesen (29,1%-kal) alatta maradt a 2009. évinek. Burgonyából hektáronként 32 tonna átlagos hozam számítható, amely mintegy 4 tonnával több az előző évinél, és lényegesen kedvezőbb az országos átlagnál (22 tonna/hektár). Cukorrépát a 2009. évihez képest negyedannyi területről takarítottak be, és a termés mennyisége is negyedére esett vissza, a hektáronkénti átlagos hozama (58 tonna) pedig kissé elmaradt a tavalyitól.

Az állatösszeírás adatai alapján a főbb haszonállatok 2010. december 1-jei állománya a tyúkfélék kivételével – melyek tartása közel ötödével bővült – csökkent a megyében, az egy évvel korábbihoz képest. Legnagyobb mértékben (13,2%-kal) a juhállomány fogyott, ugyanakkor a szarvasmarha- és a sertésállományban 7–8% közötti visszaesést regisztráltak.

Ipar

A térség ipari produktuma 2010-ben az országostól eltérő irányban változott. Hajdú-Bihar megyében a legalább öt főt foglalkoztató ipari vállalkozások telephelyein 2010-ben 567 milliárd forint bruttó ipari termelési értéket állítottak elő, összehasonlítva áron 4,4%-kal kevesebbet, mint az előző évben. A visszaesés az I. negyedévben volt a legjelentősebb, amely az év folyamán mérséklődött, majd a IV. negyedévben a produktum emelkedni kezdett. (Országosan ugyanakkor 2010 egészét tekintve 10,7%-os növekedés történt). Az iparosodottság alacsony szintjét mutatja, hogy az egy lakosra jutó termelési érték az országos átlag felét tette ki.

A telepi információktól eltérően a megyei székhelyű közepes és nagyméretű – legalább 50 főt foglalkoztató – vállalkozások kibocsátása 2,4%-os növekedést mutatott, amit a belföldi értékesítések 10,1%-os csökkenése, illetve az export 3,9%-os növekedése alakított.

A bővülést elsősorban a (főleg külpiacra termelő) vegyi anyag, termék gyártása, gyógyszergyártás ágazat (15,8%-os) teljesítmény-emelkedése okozta, amely az ipari termelésből 28,3%-kal részesedett. A jelentősebb ágazatok közül 13,5%-os növekedés történt a kizárólag belföldre szolgáltató energiaiparban is, amely így az ipari produktum 17,9%-át adta. Ugyanakkor egyaránt tizedével csökkent az ipari termelés 19,3%-át adó élelmiszeripar és a termelési érték 20,9%-át adó gépipar produktuma.

2010-ben a megyei székhelyű közepes és nagyméretű ipari vállalkozásoknál alkalmazásban állók száma 4,3%-kal csökkent az előző évhez képest. Így az ágazatban valamivel több, mint 20 ezer főt foglalkoztattak.

Építőipar

A 2009. évi jelentős visszaesést követően 2010-ben a Hajdú-Bihar megyei székhelyű építőipari vállalkozások teljesítménye élénkülést mutatott. A legalább öt főt foglalkoztató vállalkozások a tárgyévben 47 milliárd forint építőipari termelési értéket hoztak létre, összehasonlítva áron 4,3%-kal többet, mint egy évvel korábban. (Országosan – ugyanezen szervezetek körében – 8,9%-os csökkenés történt.)

Építményfőcsoportok szerint a termelési érték nagyobb részét, hattizedét kitevő épület építés volumene 5,2%-kal, az egyéb építményeken végzett munkáké pedig 2,9%-kal emelkedett az előző évhez képest.

2010. év folyamán a megyei székhelyű építőipari szervezetek az előző évinél 1,8%-kal kisebb értékű munka elvégzésére kötöttek új szerződéseket. Ezen belül az épület építésével kapcsolatos megállapodások volumene 9,2%-kal magasabb, az egyéb építményre vonatkozóké ugyanakkor 20,6%-kal alacsonyabb volt az egy évvel korábbinál. Így a szerződések héttizede épületeken, háromtizede egyéb építményeken elvégzendő munkákra vonatkozott.

Kereskedelmi szálláshelyek

A megye kereskedelmi szálláshelyein 2010. év folyamán összesen 348 ezer vendég 1156 ezer vendégéjszakát töltött el. A vendégek száma 3,3%-kal kevesebb, a vendégéjszakáké ugyanakkor 2,3%-kal több volt az előző évinél. A tartózkodási idő átlagosan 3,3 éjszakát tett ki.

A vizsgált időszak folyamán mind a belföldi, mind a külföldi vendégek száma csökkent 2,9%-kal. A vendégejszakákat tekintve a belföldieknek 3,1%-os növekedés, a külföldieknek stagnálás volt tapasztalható.

2010-ben a külföldiek az összes meg szálló vendég 25,9%-át adták. Legtöbbször a korábbiakhoz hasonlóan – Romániából, Lengyelországból és Németországból érkeztek a vendégek. Mindhárom ország esetében csökkent a vendégejszakák száma is. Közülük a legnagyobb visszaesést a vendégek számában Németország (9,7%), a vendégejszakákban Lengyelország (10,6%) mutatta.

A megye turisztikai kínálatában kulcsszeret jászó három település (Debrecen, Hajdúszoboszló, Hortobágy) idegenforgalma elérő módon alakult. Debrecenben és Hortobágyon mind a vendégek, mind a vendégejszakák száma csökkent az előző évhez képest. A megyeszékhely külföldi vendégejszakáinak száma ugyanakkor jelentősen, 33,5%-kal nőtt, így az összes vendégejszakán belül 35,1%-ot képviselt. A gyógyturizmusáról ismert Hajdúszoboszló turisztikai mutatói a vendégszám 7,5%-os, a vendégejszakák 6,2%-os növekedését mutatták. A település szálláshelyein a belföldi vendégforgalom növekedése volt számottevő, a külföldi vendégek érdeklődése elmaradt az előző évtől.

Szálláshely-típusonként vizsgálva a vendégejszakák meghatározó részét (74,5%-át) szállodákban töltötték el az ide látogató vendégek, ezen belül is 71,5%-át három- és négyeságyas szállodákban. A gyógyturizmus a megyében változatlanul nagy szerepet játszik; ezt jól mutatja, hogy az összes vendégejszaka 54,7%-át gyógy- és wellness szállodákban töltötték el az ide látogatók.

A szállodák 2010-ben 44,9%-os szobakihasználtsággal működtek a megyében, ami 1 százalékpontos növekedést jelent az előző évhez képest, és hasonló az országos átlaghoz. Ezen belül a gyógy szállók 2010-ben is átlagon felül (53,0%-os) szobakihasználtságot mutattak.

A kereskedelmi szálláshelyek összesen 10,7 milliárd forint bruttó bevételt értek el 2010-ben, amelyből a szállásdíj 5,2 milliárd forintot tett ki. Az összes bevétel folyó áron számítva 3,5%-kal, a szállásdíj bevétel pedig 4,0%-kal maradt el az előző évtől. A szállásdíj bevételek 65,3%-a a belföldi vendégektől származott. Az összes belföldi szállásdíj 45,7%-át – az előző évinél 3 százalékponttal nagyobb hányadát – üdülési csekkel fizették ki. A beváltott üdülési csekkek értéke – hasonlóan a 2009. évhez – elérte az 1,5 milliárd forintot.

Lakásépítés

2010-ben 644 új lakást vettek használatba a megyében, ami az előző évi igen alacsony szintől is 43,5%-kal elmarad, és az elmúlt husz évet tekintve a legkevesebb. (Országosan a megyeinek kisebb ütemben, 34,9%-kal csökkent a használatbavételek száma.) Az építések intenzitása (tízezer lakosra vetített száma) Hajdú-Biharban (11,9) nem érte el sem az országos (20,8), sem pedig a – főváros és Pest megye nélkül számított – vidéki átlagot (14,1). A használatbavételek 45%-a Debrecenben, 41%-a a megye többi városában koncentrált, a községekben pedig 14%-uk realizálódott.

A különböző építési csoportok körében a 2009-ben érvényesülő tendencia folytatódott: a természetes személyek 36,4, a vállalkozások pedig 70,2%-kal kevesebb lakást építettek az egy évvel korábbinál. Így a december végéig átadott lakások kilenczede természetes személyek, tízede vállalkozások beruházásaként készült. (A gazdasági szervezetek a megyék közül csak Nógrádban építettek hasonlóan alacsony arányban.) A vállalkozói szerepvállalás jelentős visszaszorulásával összefüggésben módosult a tárgyévben használatba vett lakások építési cél és építési forma szerinti összetétele, és

változott az átlagos lakásméret is. A lakások 88%-a saját használatra, fennmaradó 12%-a pedig értékesítési célból épült.

Az új lakások növekvő hányadát, 72%-át családi házas formában vették használatba, miközben a többszintes többlakásos épületben és a csoportházban átadott lakások aránya egyaránt csökkent, és 17, illetve 10%-os súlyt képviseltek.

A 2010-ben átadott lakások 56%-a négy vagy több szobával épült, és az átlagos alapterület az egy évvel korábbi 102 m²-ről 113-ra nőtt.

A lakásépítés nagyarányú visszaesésével egyidejűleg tovább gyengült az építési szándék is: 2010 végéig a Hajdú-Bihar megyei építésügyi hatóságok 529 új lakás építésére adtak ki engedélyt, feleannyira, mint 2009-ben.

2010-ben 193 lakás szűnt meg a megyében, 10-zel kevesebb, mint egy évvel korábban. Így száz épített lakásra 30 megszűnés jutott, 12-vel több, mint 2009-ben. Az építések és megszűnések egyenlegeként a megyei lakásállomány 451-gyel bővült.

Foglalkoztatottság, munkanélküliség

A Központi Statisztikai Hivatal **lakossági munkaerő-felmérése** alapján 2010 IV. negyedévében a hajdú-bihari 15–74 éves népesség 52,3%-a, mintegy 215 ezer fő volt jelen a munkaerőpiacon foglalkoztatottként, vagy munkanélküliként. A megfigyelt időszakban a népesség aktivitási aránya 2,6 százalékponttal volt magasabb az előző év azonos időszakában mértnél. A gazdasági aktivitás fokozódásához mind a munkanélküliek, mind a foglalkoztatottak számának bővülése hozzájárult. A IV. negyedévben átlagosan 187,3 ezer fő számított foglalkoztatottnak, amely alapján 45,5%-os foglalkoztatási ráta számítható. (Országosan a foglalkoztatási arány a térségét meghaladó, 49,5% volt).

2010 IV. negyedévében a munkanélküliek száma 27,9 ezerre emelkedett, és a munkanélküliségi ráta 12,9%-ot tett ki. (A mutató értéke országosan a megyeinél kisebb, 10,8%-os volt.)

Az **intézményi adatgyűjtés** alapján Hajdú-Bihar megyében 2010-ben a 4 főnél többet foglalkoztató vállalkozásoknál, létszámtól függetlenül a költségvetési és társadalombiztosítási intézményeknél, illetve a megfigyelt nonprofit szervezeteknél átlagosan mintegy 115 ezer fő állt alkalmazásban, ebből 69 ezer fő a versenyszférában, 39 ezer fő pedig költségvetési szerveknél. Számuk összességében az előző év azonos időszakához képest 2,1%-kal emelkedett. Ezen belül a versenyszférában 2,2%-kal kevesebben, a költségvetési szerveknél pedig – összefüggésben a közfoglalkoztatás kiszélesedésével – 6,3%-kal többen dolgoztak, mint 2009-ben. Ez utóbbi területen a létszámbővülés a fizikai foglalkozásúak körében volt számottevő.

A vizsgált időszakban a megyében 14 ezer fő dolgozott részmunkaidőben. Számuk az előző év azonos időszakához képest 11,9%-kal bővült, így az alkalmazásban állók 12,3%-át tették ki, ami valamelyest nagyobb az országos aránynál.

A foglalkoztatási helyzet más irányú megközelítéséhez a **Foglalkoztatási és Szociális Hivatal nyilvántartott álláskeresőkre** vonatkozó adatai nyújtanak információt. E szerint Hajdú-Bihar megyében 2010. december végén mintegy 47 ezer álláskeresőt tartottak nyilván, 1%-kal többet, mint egy évvel korábban. A regisztrált állományon belül közel 5000 fő számított pályakezdőnek és számuk szerény mértékben, 0,2%-kal emelkedett. A férfi álláskeresők száma 3%-kal mérséklődött, ugyanakkor a nőké 5,8%-kal növekedett, így ez utóbbiak az álláskeresőkön belül az előző évinél 2,2 százalékponttal nagyobb részt, 47,2%-ot tettek ki.

Az álláskeresők kevesebb, mint kétharmada volt jogosult valamilyen típusú ellátásra: 7,2 ezer fő álláskeresősi járadékban, további mintegy 6,1 ezer fő álláskeresősi segélyben, illetve 16,9 ezer fő rendelkezésre állási támogatásban részesült. A járadékosok száma 16,4%-kal

csoökkent, ugyanakkor a segélyezettek köre 15,4%-kal, a rendelkezésre állási támogatásban részesülők 7,5%-kal bővült.

A vizsgált időszak végén mintegy 208 munkahely várt kiközvetítésre, így egy álláshelyre 226 álláskereső jutott, 32-vel kevesebb, mint 2009. év végén.

Aktív foglalkoztatáspolitikai programokban 2010 decemberében 3700 fő vett részt. Számuk 8,2%-kal haladta meg az előző évi decemberi értéket. Ezen belül különösen (1,7-szeresére) a közhasznú foglalkoztatásban résztvevők köre bővült (420 főre), miközben a legnagyobb részt kitevő képzésben érintettek száma 7%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest.

Keresetek

Hajdú-Bihar megyében 2010-ben a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **havi bruttó átlagkeresete** 168 ezer forintot tett ki, a szellemi foglalkozásokat átlagosan 223 ezer, a fizikaiaké pedig 122 ezer forintot. A bruttó átlagkereset összességében 2,2%-kal haladta meg a 2009. évi. Ezen belül a versenyszféra alkalmazottainak keresete az átlagot meghaladóan, 4,2%-kal növekedett, ugyanakkor a költségvetési szerveknél dolgozók 2,6%-kal csökkent.

A szellemi foglalkozásokat keresete az iparban volt a legmagasabb (304 ezer forint), ami közel kétszerese a legalacsonyabbnak számító humán-egészségügyi, szociális ellátás illetve szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, ágazati foglalkoztatottjai kereseténél. A fizikai foglalkozásokat az információ, kommunikáció ágban keresetek a legtöbbet (166 ezer forintot) és – a szellemiekhez hasonlóan – a humán-egészségügyi, szociális ellátásban a legkevesebbet (88 ezer forintot). A megyei székhelyű gazdasági szervezeteknél alkalmazottak keresetszínvonala összességében 17%-kal maradt alatta az országosan jellemzőnek.

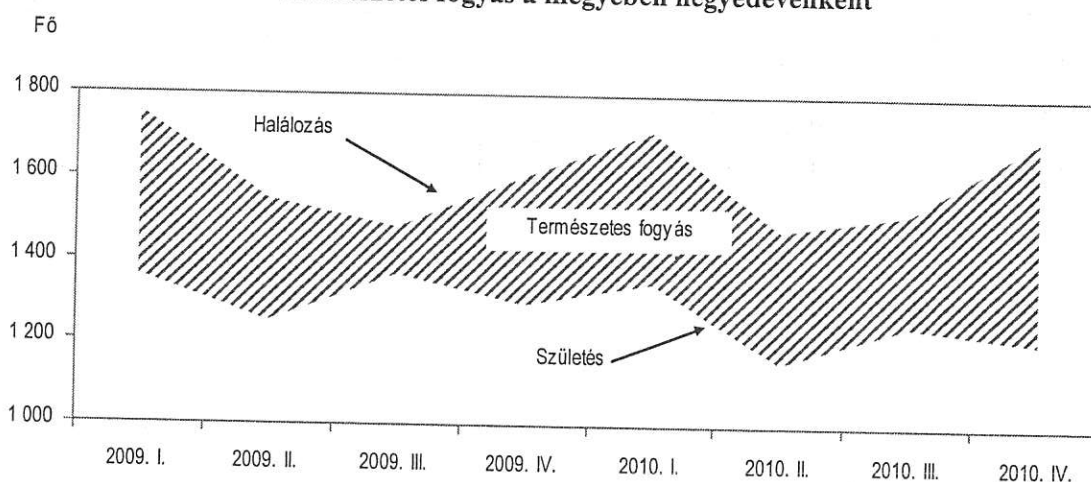
Az egyéb kereseti elemeket – mint például az étkezési, munkába járási, lakhatási költségtérítés – is figyelembe véve a megyében átlagosan állók átlagosan havi bruttó 177 ezer forintos **munkajövedelemmel** rendelkeztek, amely 2,5%-kal volt magasabb a 2009. évinél. A kereseten felül, úgynevezett egyéb munkajövedelmek az összes jövedelem 5,4%-át tették ki.

Az alkalmazottak havi bruttó átlagkeresete alapján 115 ezer forint **nettó kereseti átlag** számítható. A szellemi foglalkozásokat havonta átlagosan 146 ezer forintot, a fizikai foglalkozásokat pedig mintegy 89 ezer forintot vihettek haza. A nettó kereseti átlag 7,4%-kal haladta meg a 2009. évi. A keresetek nettó értékeinek viszonylag nagyarányú emelkedése döntően a személyi jövedelemadózási szabályainak változásával magyarázható.

Népesség, népmozgalom

Előzetes adatok szerint 2011. január 1-jén a megye lakónépessége 539 ezer főt tett ki, 0,2%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A csökkenés nagyobb részben a természetes fogyásból ered, melyet a vándorlási veszteség tovább növelt. 2010-ben 4950 elveszülétes történt a megyében, 5,9%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Ezzel egyidejűleg 6400 haláleset történt, lényegében ugyanannyi, mint az előző évben. (Országosan az elveszülétesek száma a megyéhez hasonló mértékben csökkent, a halálozásoké pedig szintén stagnált.) Hajdú-Biharban a halálozások és a születések eredőjeként 1450 fős természetes fogyás alakult ki, ami 28,7%-kal magasabb a 2009. évinél. Az év során 29 egy éves kor alatti halálesetet regisztráltak, 3-mal többet, mint az előző év azonos időszakában. Ez alapján ezer elveszülétesre 5,8 csecsemőhalálozás jutott, amely a korábbi tendenciától eltérően meghaladta az országosan jellemzőt (5,3%).

Természetes fogyás a megyében negyedévenként

A megyében 2010-ben 1800 – az egy évvel korábbinál 160-nal kevesebb – pár kötött házasságot, így a házasságkötések száma 8,2%-kal esett vissza.

2. A közoktatási feladatok ellátása Hajdú-Bihar megyében

A közoktatási feladatok ellátása – a közoktatási törvényben előírtak szerint – a helyi önkormányzatok kötelezettsége. A közoktatási törvény differenciáltan állapítja meg az önkormányzatok által kötelezően ellátandó feladatokat, és lehetővé teszi, hogy önként bármelyik önkormányzat nyújthat számára nem kötelező közoktatási szolgáltatást, ha ahhoz a jogszabály által előírt feltételeket biztosítani tudja.

A községi, a városi és a megyei jogú városi önkormányzat köteles gondoskodni az óvodai nevelésről, az általános iskolai oktatásról, a többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátásáról, továbbá a nemzeti és etnikai kisebbség által lakott településen igény esetén a nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozók óvodai neveléséről és általános iskolai neveléséről, oktatásáról.

Amennyiben a községi, városi önkormányzat a feladatellátást nem vállalja, illetve a feladat ellátása a megye területén nem megoldott, a megyei önkormányzat köteles gondoskodni a kollégiumi ellátásról, a középiskolai és szakiskolai ellátásról, a felnőttoktatásról, az alapfokú művészetoktatásról, a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadásról, a nevelési tanácsadásról, a logopédiai szolgáltatásról és a gyógytestnevelésről.

A megyei önkormányzat köteles gondoskodni az önkormányzati pedagógiai-szakmai szolgáltatásról, a fejlesztő felkészítés teljesítéséhez szükséges feltételekről, a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás megszervezéséről, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenységről, a konduktív pedagógiai ellátásról, az utazó szakember hálózat működtetéséről, továbbá azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, tanulóknak az óvodai, iskolai, kollégiumi ellátásáról, akik a többi gyermekkel, tanulóval nem foglalkoztathatók együtt.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény alapján a megyei jogú városi önkormányzat saját területére nézve köteles ellátni a megyei önkormányzati feladatköröket is.

Az önkormányzatok, az önkormányzatok fenntartói társulásai mellett jelentős szerepet vállalnak a feladatok ellátásában az egyházak. Nagy számban működnek a megyében alapítványi fenntartású iskolák is, elsősorban szakkepző és alapfokú művészetoktatási intézmények. A közoktatási feladate ellátásban speciális és meghatározó szerepet töltenek be az egyetemi, főiskolai gyakorló óvodák, általános és középiskolák.

A közoktatás szervezését jelenleg befolyásoló tényezők közül ki kell emelni a következőket:

- emelkedett az önkormányzat intézményfenntartói tartsulások száma,
- valamelyest csökkent az önálló intézmények és nőtt a tagintézmények száma,
- magas a többcélú intézmények száma, ezen intézményekben közös igazgatásban több közoktatási, illetve emellett gyakran még nem közoktatási feladat ellátása is történik.

A többévi kistérségi társulásokról szóló 2004. évi CVII. törvény hatályba lépése óta a megyében egyre jelentősebb szerepet töltenek be az önkormányzati társulások a közoktatásban.

feladatellátásban.
A területfejlesztés és a közigazgatás-korszerűsítés folyamatában létrejött új jogszabályi környezet lehetővé teszi a tanuló- és tanulóéleti szakszolgáltatások, az önkormányzatok pénzügyi helyzete, a saját források hiánya és az állami normatív hozzájárulás új jogszabályi feltételei indokolttá és sürgetővé tették a társulást.

Az együttműködés különösen fontossá vált az alacsony gyermek- és tanulólétszámú intézmények és fenntartók esetében, tekintettel a magas fajlagos költségekre és az állami normatív hozzájárulás folyósításának új követelményeire, valamint a szakember-ellátottság biztosításának gondjaira.

Hajdú-Bihar megyében a települési önkormányzatok intézményfenntartással önállóan, valamint egyre növekvő számban intézményfenntartói társulásban való részvétel útján tesznek eleget döntő mértékben törvényi kötelezettségüknek az óvodai nevelés, illetve az általános iskolai nevelés-oktatás terén.

A közoktatási szolgáltatások elérhetőségének szempontjából fontos, hogy az intézményfenntartói társulás által működtetett intézmények esetében az óvodás gyermekek és általános iskolai tanulók az ellátást – kevés kivételtől eltekintve – továbbra is a településükön vehetik igénybe, a korábban önálló intézmények tagintézményekké váltak. Ugyanakkor az intézményfenntartói társulások intézményeiben lehetőség van a személyi, az építmenyi és a tárgyi feltételek szakszerűbb, költséghatékonyabb kihasználására, a pedagógus ellátottság javítására, a nevelés, az oktatás, az intézményműködtetés takarékosabb, hatékonyabb megszervezésére.

A megye többcélú kistérségi társulásaihoz kapcsolódó önkormányzatok, ill. intézményeik részt vesznek a pedagógiai szakszolgálati feladat ellátásában.

A társulások feladatvállalása e téren eltérő mind a feladatellátás szervezeti kereteit, mind az általuk ellátott pedagógiai szakszolgálati feladatokat tekintve, de jelentős pozitívum, hogy a gyermekek, tanulók többsége az állapotának megfelelő és az őt megillető ellátásban a lakóhelyéhez közel, illetve a lakóhelyén részesülhet.

A többcélú kistérségi társulások többsége a nevelési tanácsadás, a logopédia és a gyógytestnevelés szakszolgálati feladatok ellátását vállalta fel, ill. a továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadás szolgáltatásában közreműködnek.

A közoktatási törvény 89/A. § alapján, ha a többcélú kistérségi társulás a közoktatási törvény 86. § (3) bekezdésében meghatározott feladat ellátásáról gondoskodik, a megyei önkormányzatnak e feladatok tekintetében megszűnik a feladatellátási kötelezettsége a többcélú kistérségi társulást alkotó települési önkormányzatok illetékességi területén.

A megyei önkormányzat biztosítja azonban továbbra is a többcélú kistérségi társulások által el nem látott települések lakosai számára a nevelési tanácsadás, a logopédiai ellátás, a gyógytestnevelés, valamint a továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadás szakszolgálatokat a fenntartásában működő Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet útján.

A közoktatási törvény által meghatározott további – az említett pedagógiai szakszolgálati feladatokon kívüli – szakszolgálati ellátások (gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, fejlesztő felkészítés, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység) biztosítása Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata illetékességi területét kivéve a megyei önkormányzat kötelezettsége, melynek a megyei önkormányzat eleget tesz. A konduktív pedagógiai ellátás terén azonban fejlesztés szükséges az igény szerinti feladatvégzéshez.

A 2008/2009. tanévtől kezdődően a szakképzési feladatok ellátásával kapcsolatos új rendelkezések alapján a közoktatási törvényben meghatározott szakképzéssel összefüggő önkormányzati feladatok végrehajtására szakképzés-szervezési társulások alakulhattak, amelybe beléphetett minden olyan helyi önkormányzat, amely a szakképzés feladataiban részt vevő iskolát tartott és tart fenn. A belépés feltétele, hogy az érintett önkormányzatok

elfogadják a regionális képzési és fejlesztési bizottság által a szakképzés fejlesztésének összehangolásával összefüggésben hozott döntéseket. A szakképzés-szervezési társulásban való részvétel a feltétele annak, hogy a szakképző intézmény szakképzési fejlesztési támogatásban részesülhessen, illetve részt vehessen pályázatokon.

A megye közoktatási intézményhálózatának főbb jellemzői

- Az óvodás gyermekek száma összességében csökken, de az egyes településeket tekintve igen nagyok az eltérések. Több településen a növekvő gyermeklétszám miatt nem tudnak felvenni minden gyermeket az óvodába, ugyanakkor más településeken csoportszám csökkentéséről kellett dönteni. A helyi lakosság fontos igényét elégítik ki a nemzeti és etnikai kisebbségi feladatot is ellátó óvodák. Az elmúlt évek pozitív változásai közé tartozik, hogy egyre több óvoda vállalkozik a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelésére. Ez találkozik a szülők igényével, akik gyermekük óvodai nevelését helyben kívánják megoldani, s nem egy másik településen levő, a fogvatékosság típusának megfelelő óvodában.

- Az általános iskolai tanulók megyei összetétszámra tovább csökkent. Fontos szempont, hogy a tanulók – ha a lakóhelyén a korszerű és szakszerű nevelés-oktatás, a versenyképes tudás és az esélyegyenlőség feltételei a továbbbivalóságban biztosíthatók és megteremthetők – általános iskolai nevelés-oktatásban saját településen részesüljön. Ugyanakkor indokolt lehet az egyes települések iskolái, több település iskolái közötti együttműködés és munkamegosztás, társulás létrehozása a korszerű, szakszerű, versenyképes nevelés-oktatás érdekében. Továbbra is az a cél, hogy lehetőség szerint megmaradjon az általános iskolák differenciált tevékenységrendszere, sokrétű nevelési, oktatási programkínálata. Az elmúlt években nőtt az általános iskolában integráltan nevelt sajátos nevelési igényű tanulók száma, ugyanakkor a speciális nevelést-oktatást biztosító győgykezelő pedagógiai intézmények továbbra is fontos szerepet töltenek be ezen gyermekek nevelésében, oktatásában.

- A középiskolai beiskolázás terén az elmúlt tanévekben is eredményes volt az együttműködés az önkormányzatok, különösen a középiskolai nevelési-oktatási intézményt is fenntartó önkormányzatok, az egyházi, állami és alapítványi intézményfenntartók, valamint a középiskolai iskolák, kollégiumok és az általános iskolák között. Ennek eredményeként a 8. évfolyamot végzett tanulók számára biztosított a tankötelezettség teljesítésének lehetősége középiskolai iskolában és rendelkezésre áll megfelelő számú kollégiumi férőhely is. A középiskolai oktatási intézmények közoktatási kínálatának sokszínűsége sokféle tanulói és szülői igényt tud kielégíteni. A két tanítási nyelvű gimnáziumi képzés Debrecenben, a 6 és 8 osztályos gimnáziumi oktatás a megye több városában, a gimnáziumok többsége által biztosított nyelvi előkészítő évfolyamos képzés, az emelt óraszámu idegen nyelv és informatika oktatás, a különböző specializációk bevezetése jelzik a gimnáziumok alkalmazkodását és megfelelést a társadalmi, a tanulói és a szülői igényeknek. A szakközépiskolákban többek között: bővült a szakmai képzési kínálat, amelynek révén javultak a tanulók munkaerő-piaci esélyei. Két tanítási nyelvű szakközépiskolai osztályok működnek Debrecenben, és a szakközépiskolák többsége indított nyelvi előkészítő évfolyamot.

- A tanulók számanak csökkenése a megyében működő kollégiumi hálózatra is hatással volt, kevesebb tanuló igényelte a kollégiumi ellátást. A kollégiumok továbbra is fontos szerepet töltenek be a megye közoktatási feladatai ellátásában.

3. A nevelési-oktatási intézmények helyzete a megyében

3.1. Óvoda

Az óvodai ellátást igénylőkre vonatkozó adatok továbbra is folyamatos csökkenést mutatnak a megye intézményeiben. Ez a tendencia tovább folytatódik a 2011/2012-es nevelési évben. A gyermeklétszám csökkenésével hasonló arányban csökkent a megyében az óvodai csoportok (férőhelyek) és az óvodapedagógusok létszáma is. Az óvodai ellátásban egyaránt fellelhetők a települési, társulási és nem önkormányzati fenntartók. A kedvezőtlen gazdasági változások következtében költséghatékonysági okok miatt tovább növekedett az egyesített intézmények (óvoda, bölcsőde), illetve a többcélú intézmények keretében működtetett óvodák száma. A településeken az óvodáskorúak közül az 5. életévüket betöltött gyermekek óvodai ellátásban részesülnek. Az ellátásból kimaradók aránya a 3 évesek körében a legnagyobb.

A megyében a 0-6 éves korosztály létszáma 7 % - kal csökkent az elmúlt időszakban. A 0 éves korosztály létszámának csökkenése ezt lényegesen meghaladja, 2011-ben a 0 évesek száma 18 % - kal kevesebb 2005-höz képest. Ennek következtében az óvodás gyermekek száma 12, 6 %-kal csökkent, 20 082-ről, 17 558-ra. Ez a csökkenés Debrecenben 13% -os, a létszám 6 690 főről 5 908 főre változott.

Az óvodák 35%-a működik önálló intézményként, 65 %-a társulási vagy integrált formában. Debrecen város óvodáiban ez az arány jelentősen eltér a megyei átlagtól, mivel itt az óvodák 80 %-a önálló intézményként működik, és csak 20 %-a működik integráltan. Ugyanakkor a megye többi településén megfordult az arány, mert a vidéki óvodák 85%-a integráltan, vagy társulási formában működik, önálló intézményként 28 %-a. Összességében az óvodai férőhelyek száma 13,5 % -kal csökkent, 21 155-ről 18 309-re, Debrecenben 13 % -kal, 7 294-ről 6 180- ra.

Az óvodás korosztályon belül jelentősen emelkedett a sajátos nevelési igényű gyermekek száma az elmúlt 6 évben. Míg 2005-ben 91 gyermek, addig 2011-ben 145 gyermek igényel sajátos nevelést. Az adatokból kitűnik, hogy Debrecenben stagnál a létszám, a megye más településein viszont jelentősen nőtt.

Az etnikai, kisebbségi nevelésben részesülő gyermekek száma 13%-al emelkedett, a létszám 2297-ről 2599-re módosult.

Az elmúlt években a más településről bejáró gyermekek száma számottevően nem változott, 42%-a a debreceni óvodákban részesül óvodai nevelésben.

A megyében az óvodai csoportok száma 14,5%-kal, 869-ről 743 -ra csökkent, Debrecenben a csökkenés mértéke 19%.

A gyermeklétszám csökkenésével az óvodapedagógusok létszáma 17,4 %-kal, 1807-ről 1494-re változott. Debrecenben ez az arány 17 %-os.

A csoportok számához viszonyított óvodapedagógusi létszám Debrecen város óvodáiban jelentősen kedvezőbb, mint a megye többi településének óvodáiban. A megyei összesített átlag: 2005-ben 2,08 fő/csoport, 2011-ben 2,01 fő/csoport. Debrecen viszonylatában 2005-ben 2,13 fő/ csoport, 2011-ben 2,16 fő/ csoport.

A közoktatási fejlesztési terv 2005. évi felülvizsgálata óta az önkormányzatok általános iskolai feladatellátási kötelezettségük teljesítésének módjában döntő változás nem történt, ennek elsősorban jelenleg is intézményfenntartással tesznek eleget. Az általános iskolák működését alapvetően meghatározza a jelenleg érvényben lévő törvényi szabályozás és a finanszírozás. 2007-től kezdődően a törvényi szabályozás a települések és intézményeik jelentős részét társulásokba kényszerítette. Az önkormányzatok ebben a formában juthattak hozzá az intézményeik fenntartásához plusz forrásokhoz.

3.2. Ätälänos iskola

- A hatékony működés biztosítása érdekében továbbra is indokolt a csökkenő gyermeklétszámhoz igazodó felületek biztosítása.
- Fontos a személynél, az építménynél és a tárgyi felületek folyamatos javítása, az egészséges, biztonságos és szakszertű óvodai nevelés megszabályokban előírt felületeinek biztosítása; támogatandók az óvodai férőhelyek igények szerinti, a gyermeklétszámhoz és a szülői igényekhez igazodó bővítésével, korszerűsítésével, új óvodák létesítésével, a jogszabályi normatívák által előírt tárgyi felületek megteremtésével összefüggő fenntartói szándékok, tervek.
- Törékedni kell arra, hogy az integrációs program minden érintett óvodában hatékonyan működjön.
- Az SNI gyerekek számának növekedése indokolja a szakember-ellátottság javítását, a dolgozói létszám és a speciális eszközök biztosítását az integrált nevelést felvállaló óvodákban.
- A települési önkormányzatoknak továbbra is gondoskodniuk kell óvoda fenntartásával, társulásban való részvétellel vagy más önkormányzattal, fenntartóval kötött megállapodás alapján, a szülői igényeknek megfelelően az óvodai nevelésről, törekedve arra, hogy a 3-6 éves korú gyermekek óvodai nevelése teljes körű legyen.
- Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges készségek, képességek és kompetenciák fejlesztésének előkészítése, ösztönzése az óvodai nevelés sajátos eszközeivel.

Fejlesztési célkitűzések, feladatok, ajánlások:

ovodában alacsonyabb. Az óvodai épületek állapotában is nagy eltérések mutatkoznak a települések között. Új intézményben történik az óvodás korú gyermekek ellátása pl. Tégláson és Bárándon. A szűkös pénzügyi források csekély korszerűsítésre és általában csak a leg sürgetőbb javításokra elegendők. A pályázati lehetőségek bővülésével az óvodák informatikai és egyéb eszközfelszereltsége javult. A pályázatokon való részvétel feltételeinek felülvizsgálata még inkább javíthatná a helyzetet a kisebb, hátrányosabb települések intézményiben.

A pedagógus-továbbképzés keretében a személyi feltételek javítására törekedtek az intézmények.

A megyei összesítésben az óvodák kihasználtságára vonatkozó adatok alapján megállapítható, hogy a csoportátlag 23,6 fő. Ettől az értéktől az arány 70 óvodában magasabb, 78 óvodában alacsonyabb, 2 óvodában a megyei átlaggal megegyező.

Az általános iskolai tanulók megyei összlétszáma az elmúlt években csökkent, amely településenként eltéréseket mutat. Az egyes települések általános iskoláiban évfolyamonként az egy osztály a jellemző. Néhány településen, ahol a finanszírozhatóság érdekében már megtörtént a racionalizálás (Hajdúszoboszló, Derecske, Balmazújváros, Hajdúböszörmény, Berettyóújfalú, Püspökladány), stabilan működtethető a rendszer az évfolyamonkénti 2-3 párhuzamos osztállyal, esetenként ennél többel (Hajdúhadház, Püspökladány, Derecske, Nyíradony, Komádi, Hajdúsámson, Hosszúpályi, Nádudvar, Téglás, Polgár). Azokban az intézményekben, amelyekben az évfolyamonkénti egy osztály működik, minden valószínűség szerint, csak korlátozott ideig tudja önállóan működtetni a fenntartó a nevelési-oktatási intézményét.

Az általános iskolai férőhelyek száma 36 118, melyen 32 791 általános iskolai tanuló nevelése-oktatása történik, ez 90%-os kihasználtságot jelent. A csoportok, osztályok átlag létszáma csökkenő tendenciát mutat.

A feladatellátás finanszírozhatósága érdekében az elmúlt években egyre nőtt a társulások száma. A 2010-2011. tanév végén a megye 82 települési önkormányzata közül 50 önkormányzat vett részt társulási együttműködésben a közoktatási kötelező feladatok ellátása érdekében a következő szerveződési csoportok szerint:

Bagamér-Kokad,
Balmazújváros-Hortobágy,
Biharkeresztes-Ártánd-Bojt-Nagykerek-Told,
Berettyóújfalú-Bakonszeg,
Berettyóújfalú-Mezőpeterd,
Csökmő-Újiráz,
Debrecen-Mikepércs,
Derecske-Tépe-Konyár-Sáránd,
Esztár-Kismarja,
Furta-Darvas-Bakonszeg,
Görbeháza-Újtikos-Tiszagyulaháza,
Hencida-Váncsod,
Hosszúpályi-Monostorpályi-Hajdúbagos,
Kaba-Báránd-Sáp-Tetétlen,
Körösszakál-Bedő-Körösnagyharsány,
Körösszegapáti-Mezősas-Mezőpeterd,
Nagyrábé-Bihartorda-Bihardancsháza,
Szentpéterszeg-Gáborján,
Újszentmargita-Folyás,
Zsáka-Vekerd.

A megyében az általános iskolai tanulók nevelését-oktatást 3 491 főállású pedagógus végzi. Az egy pedagógusra jutó tanulói létszám 9 tanuló/pedagógus. Az általános iskolai pedagógusok személyi összetétele szakképzettségük szerint összességében nem teljes körű, problémákkal terhelt.

Az elmúlt években a pályázati lehetőségek bővülésével számos iskola megújult, az intézményekben a tárgyi feltételek javultak. A megye iskolái 1 676 normál tanteremmel és

573 szaktanteremmel rendelkezők. Sajnos a megyében néhány iskola még mindig nem rendelkezik tornateremmel, illetve tornaszobával. Ennek pótlása a jövőre vonatkozóan feladatot jelent, a felújítási, fejlesztési tervek szerint az oktatás-nevelés infrastrukturális hátterét az intézmények javítani kívánják.

Az általános iskolákban egyre növekvő számban vannak szociális vagy más szempontból hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű tanulók, akiket a tanulásban, a továbbhaladásban a hátránykompenzációt elősegítő programok alapján nevelnek-oktatnak. Ezt felváltva általános iskolák. Az iskolák a tehetséggondozásra is nagy gondot fordítanak. Nagy hagyományai vannak a tantárgyi tanulmányi versenyeknek, s a megye egy-egy intézménye által szervezett versenyeken is sok iskola tanulója indul. A tehetséggondozást jól szolgálják a nyári táborok, kiállítások, művészeti fesztiválok is.

Fejlesztési célkitűzések, feladatok, ajánlások:

- Támogató, hogy a tanuló – ha lakóhelyén a korszerű és szakszerű nevelés-oktatás, a versenyképes tudás megszerzésének feltételei biztosíthatók és megteremthetők – általános iskolai nevelésben-oktatásban saját településén részesüljön.
- Indokolt és támogatandó az egyes települések iskolái, több település iskolái közötti együttműködés és munkamegosztás a korszerű, szakszerű, versenyképes nevelés-oktatás tárgyi és személynél feltételeinek megteremtése, a képzési programok működésének, a hatékonyabb pedagógus foglalkoztatás érdekében. Az együttműködés bármely formája indokolt lehet a helyi körülményektől függően.
- A hátrányos helyzetű tanulók folyamatosan növekvő száma miatt indokolt a képesség-kibontakoztató és az integrációs felkészítési program további működésének.
- Bővíteni szükséges azokat a szervezeti formákat, melyek a tehetséges tanulók fejlesztését, lehetőségük kibontakoztatását elősegítik.
- Támogatni kell a pedagógusok nagyobb arányú részvételét a speciális végzettség megszerzésére irányuló képzésekben.

3.3. Gimnázium

A megyében a gimnáziumok területi elhelyezkedése arányos, adottak a feltételek, ahhoz, hogy a tanulók lakóhelyük közelében található gimnáziumban végezzék tanulmányait. Sokan élnek azonban azzal a lehetőséggel, hogy valamelyik Debrecenben található gimnáziumba iratkozzanak be még akkor is, ha ez távolabb esik lakóhelyüktől. Döntésüket pályaválasztási megfontolások, illetve a debreceni iskolák kínálati sokszínűsége befolyásolják. A gimnáziumi intézményhálózatban az elkövetkezendő években a fenntartók jelentős változásokat nem terveznek a 2010/2011-es tanévhez képest. Elképzeléseiket azonban jelentősen befolyásolhatják a demográfiai változások, a közoktatás tervezett reformja, valamint az adott intézményben folyó munka szakmai színvonala.

Hajdú-Bihar megyében 11 627 fő részesül gimnáziumi oktatásban. A gimnáziumi tanulók több mint 60 %-a, 7 687 fő Debrecenben tanul. Különösen népszerűek az 5 és 6 évfolyamos, a két tanítási nyelvű és a nyelvi előkészítő osztályok. A keresettségét nagyban befolyásolja az adott intézményben folyó szakmai-pedagógiai munka. Az egyházak által tartott iskolák inkább a 6 évfolyamos képzést szorgalmazzák.

A 14 éves, középiskolát 2011-ben kezdő diákok száma 1036 fővel kevesebb, mint a középiskolát elhagyó 18 éves végzősök száma. A népességi adatok alapján megállapítható, hogy az elkövetkező években előbb egy mérsékelt csökkenés, majd egy enyhe növekedés fog bekövetkezni a középiskolába lépő korosztályok esetében. 2016-ra azonban az ingadozások ellenére a 2011-es létszámhoz képest 696 fővel kevesebb diák kezdheti meg a középiskolás tanulmányait. A távolabbi előrejelzések is mérsékelt csökkenést mutatnak.

A gimnáziumokat fenntartó önkormányzatok jelentős változásokat nem terveznek az osztályok számának, a képzés szerkezetének átalakításában. A jelenlegi kapacitás elegendő az elkövetkező időszak gimnáziumi képzés iránt mutatkozó igényének kielégítésére.

A gimnáziumokat fenntartók 97 fővel kevesebb diák beiskolázásával számolnak. Ez a csökkenés önmagában nem okoz problémát, hiszen a középiskolába lépő korosztály létszáma is jelentősen csökken. Valószínűsíthető, hogy a 4 évfolyamos képzésben tanulók száma csökken és növekszik az 5 évfolyamos képzésben tanulók száma. A két tanítási nyelvű és a hat évfolyamos képzés tekintetében az önkormányzatok nem terveznek változást.

A gimnáziumi képzés tekintetében alapvető változások az elmúlt években nem történtek, jelentős változást a 2016-ig terjedő időszakban nem terveznek a fenntartók.

A gimnáziumokra vonatkozóan megállapítható, hogy az osztálylétszámok a törvényben meghatározott átlaglétsszám fölött vannak megyénkben. A debreceni gimnáziumi osztályok nagyobb létszámmal működnek, itt nem ritkák a 36-39 fős osztályok.

Fejlesztési célkitűzések, feladatok, ajánlások:

- Meg kell őrizni a szakmailag országos szinten is kiemelkedően jól működő, 5 és 6 évfolyamos képzési formákat.
- A csökkenő gyermeklétszám hatással van a gimnáziumi képzésre, amely befolyásolhatja a fenntartó gimnáziumi osztályokra vonatkozó döntését az igények figyelembe vételével. Új intézmény létesítését a gimnáziumi nevelés-oktatás hozzáférhetőségének esetleges további javítása indokolhatja – konkrét mérlegelés függvényében, ha a tárgyi, építmenyi és személyi feltételek a jogszabályi előírásoknak megfelelően rendelkezésre állnak.
- A nagyobb városok agglomerációjában létesített, évfolyamonként egy osztállyal működő gimnáziumok léte veszélybe kerülhet. Ezen osztályok sorsáról körültekintően kell dönteni, hiszen a kisebb térségekben szükség lehet a gimnáziumi képzés megőrzésére, akár többcélú intézmény keretében is.
- A gimnáziumi képzési szerkezet sokszínűségét meg kell őrizni, nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a gimnáziumi képzés alapfeladata a felsőoktatásra, egyetemi továbbtanulásra való felkészítés.

3.4. Szakközépiskola, szakiskola

Hajdú-Bihar megyében a 2010-2011. tanévben 8 fenntartói önkormányzat 24 szakképző intézményt működtetett: Balmazújváros (1), Berettyóújfalú (2), Debrecen (14), Derecske (1), Hajdúböszörmény (2), Hajdúnánás (1), Hajdúszoboszló (2), Püspökladány (1). Területi elhelyezkedésük alapján a diákok számára megfelelő módon elérhetők az intézmények. A tanulók közel fele nem a lakóhelyén találja meg az érdeklődésének megfelelő szakképző intézményt. A megye és azon belül Debrecen szakképzési palettája sokszínű, kínálata és szakmai színvonala megfelelő.

A gazdasági kamara a kormányal és a szakképzésért felelős ágazati miniszterrel kötött megállapodás alapján kidolgozza és gondozza a felolóségi körébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeit, javaslatot tesz az állam általi elismérésre.

A gazdasági kamara szerepe a szakképzésben

A közoktatási törvényben meghatározott szakképzéssel összefüggő önkormányzati feladatok ellátása érdekében szakképzés-szervezési társulások létrehozására került sor. A megyében 3 térségi integrált szakképző központ működik. A szakképzés-szervezési társulásba belefűthet minden olyan helyi önkormányzat, amely a szakképzés feladataiban résztvevő iskolát tart fenn. A beépítés feltétele volt, hogy az érintett önkormányzatok elfogadják a regionális képzési és fejlesztési bizottság által a szakképzés fejlesztésének összehangolásával összefűgésben hozott döntéseit. A szakképzés-szervezési társulásban való részvételt a feltétele annak, hogy a szakképző intézmény szakképzési fejlesztési támogatásban részesűlhessen, illetve részt vehessen pályázatokon. A szakképzés-szervezési társulások működésének és a regionális fejlesztési és képzési bizottság tevékenységének eredményeként a megyei szakképző intézményekben folyó iskolarendszertű szakképzés a munkaerő-piaci igényekhez jobban alkalmazkodik, egyre inkább kikűszöbölhetők a párhuzamos képzések. Ennek hatására a szakképző intézmények szakmasztruktúrája módosult és a megye szakképző iskolái halózata is változott.

A szakkepző intézményekben is az elmúlt években emelkedett az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű tanulók száma, melyhez nem minden esetben állnak rendelkezésre a neveléshoz-oktathoz szükséges feltételek.

három szakképző iskolában várható. A gyakorlati oktatás három helyszínen: iskolai tanműhelyben, iskolán kívüli tanműhelyben, illetve munkahelyen történik. A megye szakiskolaiban összesen iskolai tanműhelyben 1807 fő, iskolán kívüli tanműhelyben 136 fő, más munkahelyen 2011 fő vesz részt gyakorlati oktatásban. A megye szakközépiskolaiban összesen iskolai tanműhelyben 1721 fő, iskolán kívüli tanműhelyben 168 fő, más munkahelyen 609 fő vesz részt gyakorlati oktatásban. Ezen az arányon a jövőben változtatni szükséges, a munkáltatokat szélesebb körben kell bevonni a gyakorlati képzésbe, növelni kell a tanulószerveződések számát.

nianyösszaggokkal jelennek meg a szakképzésben. A szakképzésben várhatóan több osztály szűnik meg, mint a gimnáziumok esetében. A szakiskolai osztályok beiskolázása eddig sem volt egyszerű feladat, további koordinációra lesz szükség, hiszen a munkaadópiacon sok szakember hiányzik. A megyében és Debrecenben a pedagógus létszám és a tantermek, tanműhelyek száma megfelelő a szakképzési feladatok ellátásához. Előre láthatóan intézményfejlesztés a megye

A 2010/2011. tanév szakképzési létszámadatai alapján a város és a megye szakképzési intézményhálózata az iskolahasználok és a piac igényeinek megfelelő. Jelenleg a szakképzés területén a személyi és tárgyi feltételek biztosítottak. A következő időszakban gondot jelenthet a csökkenő tanulólétszám, amely már akár a következő tanévtől is jelentkezhethet. Ezzel együtt járhat az intézményfenntartók szűkülő forrása, így a kettő hatása együttesen intézmény-összevonást, illetve intézménybezárást is eredményezhet a következő években. Az elkövetkező időszakban a népességi adatok szerint jelentősen csökken a megye középiskoláinak tanulólétszáma. Előre láthatólag a megyében 17 %-os csökkenéssel kell számolni. Lényegesen rosszabb a helyzet Debrecenben, ahol a jelenlegi 10 555 középiskolás helyett 4 év múlva 7 577 fővel kell számolni, amely 28 %-os csökkenést jelent. További nehézséget jelent, hogy a gimnáziumból kimaradtak elégtelen motivációval, tudás és tanulási hiányosságokkal jelennek meg a szakképzésben.

A kamara megbízza a szakmai vizsgabizottság elnökét, a vizsgabizottsági tagot a helyi érdekképviseléssel kötött megállapodás alapján, részükre továbbképzést szervez. Ellátja a gazdálkodó szervezeteknél folyó gyakorlati képzés – tanulószervezés és együttműködési megállapodásos – felügyeletét és a képzésre vonatkozó rendelkezések megtartásának ellenőrzését.

A kamara szerepet vállal a tanulószervezési rendszerben. Ennek során nyilvántartja a tanulószervezéseket, a gyakorlati képzőhelyek emelt szintű ellenőrzése eredményeként tanúsítványt állít ki, mellyel a gazdálkodók a szakképzési hozzájárulásuk terhére elszámolhatják a tanulók gyakorlati képzésének törvényben meghatározott költségeit.

Meghatározza azoknak a szakképesítéseknek a körét, melyekben mesterképzés folytatható, kidolgozza a mestervizsga követelményeit, melyet a szakképesítésért felelős miniszter rendeletben ad ki. A gyakorlati oktatók szakmai-erkölcsi elismerését növelné, ha minél többen mestervizsgával rendelkeznének. A szakképzést, mesterképzést és vizsgáztatást érintő szakmai, módszertani füzeteket ad ki.

A hatáskörébe tartozó szakképesítések tekintetében szervezi és koordinálja az országos szakmai tanulmányi versenyeket, a szakma kiváló tanulója versenyeket és egyéb országos szakmai tanulmányi versenyeket.

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara szervezi és koordinálja a munkaerő-piaci kereslet és kínálat alakulását vizsgáló felmérést, amely segítséget nyújt az RFKB szakképzéssel kapcsolatos regionális és megyei döntéseinek meghozatalához.

Az Észak-alföldi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság (RFKB) szerepe a szakképzésben

A régiók szakképzés kapacitásának koordinációját a regionális fejlesztési és képzési bizottságok végzik. Az RFKB meghatározza a gazdaság igényei és az országos beiskolázásra vonatkozó döntések figyelembe vételével a régió szakképzési szükségleteit, a térségi integrált szakképző központok és a szakképzés-szervezési társaságok számára a szakképzési irányokat és beiskolázási arányokat. E körben dönt a kiemelten támogatott, támogatott és nem támogatott szakmákról.

Meghatározza a gazdaság által igényelt, a régió fejlődése és foglalkoztatási helyzetének javítása szempontjából kiemelten fontos szakképesítéseket. Ezen szakmákat tanulók 2,51 tanulmányi átlag felett differenciált szakiskolai tanulmányi ösztöndíjban részesülnek.

Javaslatot tesz továbbá a hiány-szakképesítésekre. A hiány-szakképesítést tanulószervezés alapján tanulókat kiegészítő pénzbeli juttatás illeti meg.

A Munkaerőpiaci Alap decentralizált képzési alaprésze terhére pályázatot ír ki a gyakorlati képzés eszközfejlesztésére.

Az RFKB elfogadta a 2009-2013-as évre vonatkozó az Észak-alföldi regionális szakképzés-fejlesztési stratégiát, mely meghatározza a bizottság számára a szakképzéssel kapcsolatos stratégiai célokat, feladatokat és a végrehajtáshoz szükséges eszközrendszert.

A Munkaügyi Központ szerepe a szakképzésben

A munkaügyi központok feladatkörébe egyrészt a szakképzéssel kapcsolatos általános feladatok, másrészt konkrét szakképzéshez kapcsolódó támogatással teljesíthető feladatok tartoznak.

Az általános jellegű feladatok is megoszlának az iskola rendszerű szakképzéssel kapcsolatos és a felnőttképzéssel összefüggő teendők között.

A legáltalánosabb és egyúttal legfontosabb feladat a munkaerő-piaci kereslet-kínálat nyilvántartása, az ezzel kapcsolatos tájékoztatás. A munkaügyi szervezet törekvése az, hogy a munkaadói igényeket ismerjék a képzéssel – a tervezés és a végrehajtás szintjén – foglalkozó intézmények és szervezetek. Ennek érdekében a honlapján hozza nyilvánosságra azokat az adatokat, amelyek segítséget nyújthatnak a szakképzés munkáltatói igényeknek megfelelő tartalmi és létszámbeli alakításához.

A Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság működetésével összefüggő feladatok az iskolarendszertől szakképzésben a munkaerőigények megfelelő kielégítését és a munkanélküliség megelőzését szolgálják, de hozzájárulnak a szakképzés tárgyi feltételeinek fejlesztéséhez is.

A felnőttképzés vonatkozásában a Munkaügyi Központ nyilvántartói tevékenységet lát el. Az RFKB tevékenységéhez hasonlóan a jogszabályok ezt is regionális teendőként kezelik és a kiemelt megye hatáskörébe tartozik.

A munkaügyi központok ügyfelekkel közvetlen kapcsolatban álló kirendeltségei döntenek a képzésben – elsősorban szakképzésben – részt venni szándékozó – többségében állaskereső személy – képzésének támogatásáról. Az Eszak-alföldi Régióban az állaskeresők mintegy 50 %-a nem rendelkezik szakképzéssel. (Számuk eléri az 50 000 főt.) A Munkaügyi Központ törekvése az, hogy ezt a hatalmas létszámot sajátos eszközrendszerével csökkentsék, ezzel egyaránt hozzájárulva a munkaadói igények kielégítéséhez és a munkavállalói törekvések támogatásához. Evente mintegy 2-300 fő szerez Hajdú-Bihar megyében a munkaügyi szervezet támogatásával szakképzést, s ezzel lehetőséget kap az újabb területen történő munkavállalásra.

Fejlesztési célkitűzések, feladatok, ajánlások:

- A közeli jövőben ki kell alakítani a gazdaság igényeire igazodó, jogszabályi környezetnek megfelelő képzési struktúrát. Ezen belül már középtávon törekedni kell a fejlesztési irányok célirányossá és hatékonnyá tételére.
- Erősíteni szükséges a szakiskolai képzés társadalmi elismertségét, népszerűségét. Ehhez nagy hangsúlyt kell fektetni a szakiskolában tanító tanárok, szakoktatók továbbképzésére, valamint az oktatás tárgyi feltételeinek javítására.
- A modulrendszerű szakmai képzés előnyeinek megőrzése mellett indokolt a szakmai és vizsgakövetelmények, valamint a vizsgáztatás felülvizsgálata és egyszerűsítése. Szükséges a szakmacsoportos képzés tartalmának megújítása, a szakmai idegen nyelv és a számítástechnika alkalmazás szintű elsajátíttatása. A tanulóknak rendelkeznie kell a munkahely megszerzéséhez és megtartásához szükséges képességekkel, készségekkel, kompetenciákkal. Fel kell készíteni őket az életpályájuk során bekövetkező munkahely- és szakmaváltoásokra.
- Fokozott figyelmet kell fordítani a szociálisan hátrányos helyzetű fiatalok tankötelezettségének teljesítésére annak érdekében, hogy az általános műveltséget adó oktatás után képességeik függvényében vagy sikeresen továbbtanulhassanak, vagy eredményesen vehessenek részt a szakképzésben.
- Erősíteni szükséges a szakképzésben az együttműködést annak érdekében, hogy a fiatalok megfelelő motiváltsággal olyan szakmát válasszanak, amelyekre a gazdaságnak valóságosan szüksége van, a központi intézmények pedig kellő rugalmassággal és korszerűséggel legyenek képesek ezek oktatására.
- Erősíteni szükséges a térségi integrált szakképző központok koordinációs tevékenységét a parhuzamos szakképzés megszűntetése érdekében.

- A szakképző iskolák jobban törekedjenek a külső források hatékonyabb bevonására. Szükséges a szakképzési hozzájárulás rendszerének áttekintése, átalakítása.
- Növelni szükséges a gazdálkodó szervezetek részvételét a gyakorlati képzésben, új pályázati lehetőségek megnyitásával.

3.5. Alapfokú művészetoktatási intézmény

A közoktatási törvény 31. § (1) alapján az alapfokú művészetoktatási intézményben művészeti nevelés és oktatás folyik. Az alapfokú művészeti oktatás megalapozza a művészi kifejező készségeket, illetve előkészít, felkészít a szakirányú továbbtanulásra.

A 2010/2011-es tanév tényadatai alapján 9 111 fő tanul az önkormányzati intézmények által fenntartott alapfokú művészetoktatási intézmények 291 tanszakán. A csökkenés elsősorban a fokozatosan nehezedő gazdasági helyzet alakulásával magyarázható mind a fenntartók, mind a tanulók oldaláról egyaránt.

A művészeti oktatásban a zeneművészeti ágon folyik a legtöbb tanszakon az oktató-nevelő munka, mintegy 4 188 fős tanulólétszámmal. Ebben a művészeti ágban elsősorban egyéni képzés folyik. A legnépszerűbb tanszakok: zongora, furulya, fuvola, klarinét, gitár, hegedű, ütő, trombita.

A táncművészeti ágon 2 194 tanuló képzése folyik. Legtöbbször a néptánc oktatásában vesznek részt. A képző- és iparművészeti ágon 2 189 diák tanul. A legtöbb intézményben a grafika, festészet és a kerámia tanszak tananyagát oktatják. A színművészeti- és bábművészeti ágat 608 tanuló választotta. A tanszakok száma csökkenő tendenciát mutat: zeneművészeti ágban 32 tanszakon, táncművészeti ágban 21 tanszakon, képző-és iparművészeti ágban 11 tanszakon és színművészeti- bábművészeti ágban 8 tanszakon folyik jelenleg művészeti képzés.

A művészeti oktatásban részt vevő tanulók művészeti neveléséről 350 pedagógus gondoskodik. Közülük 259 fő főállású pedagógus, 91 fő óraadó. Az előző időszakhoz viszonyítva 60%-ról 74 %-ra nőtt a főállású pedagógusok száma, ami alapfeltétele volt a minősített intézményi cím megszerzésének.

Megyénk legtöbb alapfokú művészetoktatási intézménye a 2006/2007-es tanévben részt vett a minősítő eljáráson. A minősítési eljárás az intézmény valamennyi feladat-ellátási helyére és művészeti ágára kiterjedt, kivéve a kérelem benyújtásának tanévében indított új művészeti ágat, amelynek minősítési eljárását a fenntartó a következő tanévben kezdeményezhette. A szakmai munka és működési feltételek meglétének egységes ellenőrzése szükséges annak érdekében, hogy a feladatellátás minőségi színvonala emelkedjen.

A 25 intézményfenntartó közül 22 önállóan tartja fenn alapfokú művészetoktatási intézményeit, három esetben intézményfenntartói társulás jött létre a kistéleplések között. A szervezeti keretekre jellemző, hogy a 31 intézmény közül 27 többcélú közoktatási intézményi keretek között működik (általános iskolához kapcsolódik), csak 4 az önálló művészetoktatási intézmény.

Az alapfokú művészetoktatási intézmények tanulói elsősorban a 7 és 18 éves korosztályból kerülnek ki, de a törvény lehetőséget teremt idősebb korosztály bekapcsolódására is. A fenntartók által megküldött beiskolázási adatok alapján megállapítható, hogy a legtöbb intézmény a jelenlegi létszám megtartására törekszik, nem számolnak a tanulószám csökkenésével, sőt egy-két intézmény esetében minimális létszámnövekedés figyelhető meg.

Megjelen a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet az alapfokú művészeti oktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról. E jogszabály alapján az intézmények ebben a tanévben készíthek el új pedagógiai programjukat, helyi tantervüket, ami jelentős változásokat eredményezhet a tanzakok számában, elnevezésében, illetve befolyásolhatja a tanulólétszámot is. Az új helyi tanterv bevezetésére 2011/2012-es tanévtől kerül sor felmenő rendszerben.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata tárgya fent a legtöbb (6) alapfokú művészeti intézmény, mégsem jászik kivételesen meghatározó szerepet a megye alapfokú művészeti életében. A 7-18 éves korosztály kisebb létszámában, 8,5%-os arányban veszzi igénybe a város által fenntartott művészeti iskolákat, mint a megyei településeken (11,8%). Ennek elsősorban az az oka, hogy egyre több alapítványi, egyesületi és egyéb fenntartású intézmény működik a városban.

Az alapfokú műveltségterületi intézményben az oktatás térítési díj vagy tandíj ellenében vehető igénybe. A képzésbe való belépéshez az esélyegyenlőséget a közoktatási törvény 117.§ (2) biztosítja, miszerint a hátrányos helyzetű tanulóktól térítési díj nem szedhető. A romló gazdasági helyzet következtében meggyenkben is egyre nő azon növendékek száma, akik mentesülnek a térítési díj fizetése alól. A 2010/2011-es tanévre ez a szám elérte a 30%-ot. Emellett fontos szerepet tölt be az alapfokú műveltségterületi intézményekben a tehetséggondozás. Ennek eredményeképpen a tanulók számos rangos megméretésen sikeresen, jó eredményeket felmutatva vesznek részt.

Az alapfokú művészetioktatás személyi, tárgyi feltételrendszere jó. Ez több tényező együttes hatásának köszönhető. A minősítés egyik alapfeltétele volt, hogy az intézmények rendelkezzenek a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994 MKM rendelethez előírt minimális eszköz és felszerelési jegyzékben meghatározott eszközökkel. Az elmúlt években a fenntartók pályázatokat nyújthattak be az alapfokú művészetioktatási intézmények feltételrendszereinek javítására, továbbá pályázatok révén Európai Unió források is kerültek az alapfokú művészetioktatási intézményekhez.

- Fel kell készülni a második minősítő eljárásra, a hiányzó és az elhasznált, előregedett eszközöket, hangszereket pótolni szükséges.
- Az önkormányzati fenntartású alapfokú művészetoktatási intézmények személyi feltételei megfelelőek, de szükséges az oktató pedagógusok képzésének,

továbbképzésének kiterjesztése, meg kell teremteni a művésztanárok továbbképzésének szervezett kereteit.

- Fejlesztani szükséges a tehetséggondozás szakmai és anyagi feltételeit, a kiemelkedően tehetséges növendékek tanulmányi munkájának segítségét.

3.6. Gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény

A sajátos nevelési igény vizsgálatát az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottságok a pedagógiai szakszolgálatokról szóló 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet alapján végzik, megállapításait szakértői véleményben rögzítik.

A szakértői vélemény, a gyermek, tanuló fogyatékoságára, fejleszthető képességeire, készségeire vonatkozó megállapításai mellett, konkrét javaslatot tartalmaz az intézménytípusra vonatkozóan, amelyben a gyermek, tanuló a tankötelezettség, illetve a képzési kötelezettség teljesítésének eleget tehet. A fogyatékos emberek jogairól szóló 1998. évi XXVI. törvényben foglaltakkal összhangban a szakértői véleményben megfogalmazott, szülő által elfogadott javaslat alapján, a gyermek, tanuló nevelésére-oktatására, fejlesztésére integrált vagy elkülönített, speciális formában van lehetőség.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésénél a törvényi változások hatására egyre több család igényli, hogy sérült gyermeke az adott település óvodájában kapja meg az ellátást. Az integrált nevelés feltételei azonban nagy eltéréseket mutatnak a megyében. A gyermekek sérüléstípusától függően változó számban vannak jelen az óvodákban.

Az enyhe fokban sérültek ellátását jobban felvállalják az intézmények, mint a súlyosabbakat. A súlyos látás-, hallás-, mozgássérült gyermekek ellátásához szükséges speciális személyi-tárgyi feltételeket már nehezebben tudják megteremteni az óvodák. Az utazótanári hálózat működtetésével azonban sok segítséget kapnak az óvodapedagógusok a sérült gyermekek neveléséhez, fejlesztéséhez.

Az integrált nevelés mellett továbbra is helye van az elkülönített nevelésnek, mely védő-óvó környezetet biztosít a sérült gyermekeknek az önálló életvitel kialakításához.

Az elmúlt öt év alatt jelentősen csökkent a fogyatékkal élő tanköteles gyermekek száma. A 2004-2005-ös tanévben 2112, a 2010-2011-es tanévben 1682 sajátos nevelési igényű tanuló nevelését-oktatását látják el a megye településeinek közoktatási intézményei, integrált és elkülönített formában.

Jelentős növekedést mutat az általános iskolában integráltan nevelt sajátos nevelési igényű tanulók száma. A 2004-2005-ös tanévben 213 tanuló nevelése-oktatása történt integrált formában, a 2010-2011-es tanévben 795 tanuló teljesíti tankötelezettségét olyan általános iskolai osztályokban, ahol ép értelmű társaikkal tanulhatnak együtt eltérő tanterv szerint.

A 2004-2005-ös tanévben 36 település 47 általános iskolája látott el nevelési-oktatási feladatokat integrált szervezeti keretben. A 2010-2011-es tanévben a megye 52 települése önállóan, 21 települése közoktatási intézményfenntartói társulás formájában működtet 106 általános iskolát, amelyekben a sajátos nevelési igényű tanulók ép társaikkal együtt nevelkedhetnek, lehetőséget teremtve számukra önmaguk elfogadtatására, személyiségük sokoldalú fejlesztésére, a többségi társadalomba való beilleszkedésre. A Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott 26 általános iskola közül 18 általános iskolában 64 tanuló nevelése-oktatása valósul meg integráltan.

A szakértői bizottság javaslata és kijelölése alapján az autista gyermekek egy része részlegesen integráltan tanul a Kinizsi Pál Általános Iskolában.

Feltételezhető, hogy ezek az iskolák rendelkeznek a megfelelő tárgyi és személynél feltehetően, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók foglalkoztatásából fakadó különleges, esetleg speciális fejlesztési, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs igényeit a megyei önkormányzat támogatja az integrált nevelés-oktatás bővítését ott, ahol a gyermek, tanuló érdekelt ez szolgálat, ahol a szakszerű ellátás érdekében a szükséges tárgyi és személynél feltételek is biztosítottak.

A szakmailag nem kellőképpen indokolt, a normatív támogatást célzó, tanulói létszámot növelő rideg integrációt mindenkor kerülni szükséges, mert az nem szolgálja a sajátos nevelési igényű tanulók érdekeit.

Az egyes foglalkozások jellege és mértéke, illetve a vezető foglalkozáshoz társuló másodlagos sérülés szükségessé teszi, tehát, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók állapotuknak megfelelő különleges gondozásban, a foglalkozások jellegének megfelelő feltételekkel rendelkező általános iskolák mellett működő tagozatokon vagy pedagógiai intézményekben részesülhessenek nevelésben-oktatásban. Az elkülönített nevelés-oktatási biztosító közoktatási intézményekben, a szakterületnek megfelelő képzettséggel rendelkező pedagógusok végzik a nevelés-oktatást, a tanuló szükségleteihez igazodó egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációt, rehabilitációt.

A sajátos nevelési igényű tanulók elkülönített nevelés-oktatását ellátó közoktatási intézmények száma csökkent, ezzel párhuzamosan az iskolai férőhelyek száma is csökkent. A oktatásban részesülő tanulók száma.

2004-ben a megyében 28 általános iskola mellett működött értelmi foglalkozásokat nevelő-oktató tagozat. A tagozatok egy részében összevont tanulócsoportok működtek, az ellátott tanulók száma 1059. További 840 tanuló nevelése-oktatása a Debreceni Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat által fenntartott pedagógiai intézményekben valósult meg. A 2004-2005-ös tanévben a megye 35 intézményében 1899 sajátos nevelési igényű gyermek tanult.

A 2010-ben a megyében már csak 7 általános iskola mellett működik pedagógiai tagozat, a tanulók létszáma 330. Négy pedagógiai intézmény látja el 557 sajátos nevelési igényű tanuló nevelését, oktatását. A 2010-2011-es tanévben a megye 11 speciális nevelési-oktatási feladatot ellátó intézményben 887 gyermek tanult.

2004-en az iskolai férőhelyek száma 2 759 volt, 2010-ben a férőhelyek száma 988. A tanulócsoportok száma az elmúlt öt év alatt 199-ről 86-ra csökkent.

Debreceni Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában két pedagógiai intézmény látja el a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelését-oktatását. A Gárdonyi Géza Általános Iskola és Előkészítő Szakiskola megszűntetésével a tanulásban akadályozott és az értelmileg akadályozott tanulók nevelése-oktatása a Barczi Gusztáv Egységes Pedagógiai Módszertani Intézményben történik, melyben 290 férőhelyen 262 gyermek tanul. Ugyancsak itt történik a súlyos és halmozottan foglalkozos gyermekek ellátása a fejlesztő iskola keretei között.

A Hallássérültek Egységes Pedagógiai Módszertani Intézménye 120 férőhelyen 117 hallássérült és beszédfoglalkozos tanuló nevelését-oktatását végzi. Az intézmény térségi feladatot is ellát.

Megállapítható, hogy az elmúlt időszakban a Debreceni Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott intézményekben a férőhelyek számával párhuzamosan a tanulói létszám is csökkent. A debreceni Foglalkozosokat Ellátó Intézmény a halmozottan foglalkozos

gyermekek képzési kötelezettségének teljesítéséről, valamint a fejlesztő iskolai ellátásáról gondoskodik.

A megyei önkormányzat fenntartásában két önálló gyógypedagógiai intézmény, illetve intézmény összevonás következményeként, egy intézményegység látja el a sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását.

A megye egész területéről érkező, tanulásban akadályozott (enyhe fokban értelmi fogyatékos) tanulók nevelését-oktatását a hajdúszoboszlói Éltes Mátyás Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthonban végzi, amelynek általános iskolájában 88 férőhelyen 81 gyermek tanul. Az intézmény beszédfejlesztő tagozatán 39 férőhelyen 16 ép értelmű, súlyos beszéd fogyatékos, illetve megkésett beszédfejlődésű, tanköteles korú gyermek tanul 1-4. évfolyamon, összevont tanulócsoportokban. A hajdúböszörményi Dr. Molnár István Óvoda, Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthonban 76 férőhelyen 54 értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi fogyatékos) tanuló nevelése-oktatása történik. Az intézmény debreceni tagozata látja el a megyében 28 férőhelyen az autista gyermekek, tanulók nevelését-oktatását.

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzati Általános Iskola és Kollégium Dr. Kettesy Aladár Általános Iskola Intézményegysége 112 férőhelyen 72 ép intellektusú, gyengénlátó érzékszervi fogyatékos tanuló nevelését-oktatását végzi, mely intézmény jelenleg még térségi feladatot is ellát. Megállapítható, hogy a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat által fenntartott gyógypedagógiai intézményekben a férőhelyek száma a tanulói létszámmal arányosan csökkent, jelenleg elegendő férőhely áll a sajátos nevelési igényű tanulók rendelkezésére. Ezek az intézmények a fenntartó döntését követően 2007-től nem látnak el pedagógiai szakszolgálati feladatokat. A logopédiai terápiát és gyógytestnevelést, a megye önkormányzat által fenntartott gyógypedagógiai intézményekben a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Szakmai Szolgáltató Intézet végzi.

A megyében a református egyház fenntartásában működő debreceni székhelyű Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség Immanuel Otthona szociális intézményként a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók korai fejlesztésével, gondozásával, a képzési kötelezett gyermekek fejlesztő felkészítésével, konduktív pedagógiai ellátásával és logopédiai fejlesztésével közoktatási feladatot is ellát. A megyében elsőként a 2006/2007-es tanévtől kezdődően az intézmény szervezte meg a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő iskolai oktatását, amely azóta is hatékonyan működik.

A főállású pedagógusok száma a tanulói létszámmal és a férőhelyek számával párhuzamosan csökkent. A 2004-2005-ös tanévben 351, a 2010-2011-es tanévben 170 főállású pedagógus tevékenykedik a szakterületen. Öröndetes tény, hogy a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő dolgozók száma növekedet 65-ről 72,5-re. Munkájuk nélkülözhetetlen főként az összevont tanulócsoportokban, melyeknek száma a csökkenő tanulói létszám miatt jelentős növekedést mutat.

Arra való tekintettel, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók nem mindegyike integrálható, a jövőben is szükséges az elkülönített, szegregáló közoktatási intézmények fenntartása.

A gimnáziumokban, az utóbbi években jelentősen megnőtt azon diákok száma, akik a különböző szakértői bizottságoktól származó szakvéleményekre hivatkozva különböző mentességekre és fejlesztésekre tartanak igényt. Gondot okoz, hogy a gimnáziumokban nincs megfelelő számú kiképzett fejlesztőpedagógus. A fejlesztőpedagógus-képzéssel foglalkozó oktatási intézmények elsősorban az óvodás, kisiskolás korosztályra koncentrálnak, erre képeznek szakembereket, így a középiskolás korosztály fejlesztését az erre a feladatra nem kiképzett, nem kellően felkészített közismereti tárgyakat oktató tanároknak kell elvégezni.

A sajátos nevelési igényű tanulók előkészítő szakiskolai nevelését-oktatását a 2004-2005-ös tanévben hét, a 2010-2011-es tanévben hat közoktatási intézmény látja el. A csökkenés annak tulajdonítható, hogy Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata az általa fenntartott három gyógypedagógiai feladatot ellátó intézményből kettőt összevont (Bárczi Gusztáv EGYMI és a Nagysándor József Általános Iskola előkészítő iskolai intézményegységet).

Hajdú-Bihar megyében, az értelmi fogyatékos tanulók előkészítő szakiskolai nevelését-oktatását 9-10. évfolyamon két, a megyei önkormányzat által fenntartott gyógypedagógiai intézmény és négy települési önkormányzat által fenntartott intézmény végzi.

Az előkészítő szakiskolák a 2010-2011-es tanévben 300 tanuló nevelését-oktatását látják el, 24 tanulócsoportban. A tanulói létszám a 2004-2005-ös tanévhez viszonyítva változatlan, a tanulócsoportok száma ezzel kevesebb. A főállású pedagógusok száma az elmúlt öt év alatt 64-ről 35-re, tehát jelentős mértékben csökkent.

Az előkészítő szakiskola 9-10. osztályában a közismereti és szakmai alapozó tantárgyak tananyagainak elsajátítása révén növekedik a sajátos nevelési igényű tanulók körében a szakmatanulás esélye.

A tanulásban akadályozott tanulók speciális szakiskolai képzését a megyében három közoktatási intézmény látja el, amelyek közül kettőt Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata, egyet Hajdúújhely Város Önkormányzata tart fenn. Ezekben a szakkepző intézményekben a 2010-2011-es tanévben 9 tanulócsoportban 116 gyermek és fiatal tanuló vesz részt.

Hajdú-Bihar megyében két készségfejlesztő speciális szakiskola működik. A Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és a megyei önkormányzat által fenntartott Dr. Molnár István Óvoda, Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon az értelmileg akadályozott tanulók számára biztosítja az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását. A két intézményben a 2010-2011-es tanévben 9 tanulócsoportban 107 középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek fejlesztése folyt.

Fejlesztési célkitűzések, feladatok, ajánlások:

- Fel kell mérni, hogy a megye azon általános iskolái, amelyek felvállalták a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését-oktatását, alkalmassak-e tárgyi és személynél feltevéleik alapján a feladatellátásra. Ennek egyik eszköze a fenntartótól független szakmai ellenőrzés kell, hogy legyen. Az integráció csak abban az esetben szolgálja a fogyatékkal élő tanuló érdekeit, ha a tanuló integrált nevelését-oktatását felvállaló közoktatási intézmény biztosítani tudja a tanuló szükségleteihez igazodó, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátást.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését-oktatását vállaló közoktatási intézmények számára rendszeres módszertani segítséget kell nyújtani utazószakember hálózat működésével, valamint a szaktanácsadói hálózat erősítésével.
- A gyógypedagógiai intézményekben fejlesztési szükségesség a sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozásához, ellátásához a jogszabályban előírt tárgyi, személyi feltételeket.
- Bővíteni szükséges a sajátos nevelési igényű tanulók szakmaválasztási lehetőségét, arra való tekintettel, hogy a sikeres társadalmi integráció alapvető feltétele a szakképzettség megszerzése. Az előkészítő szakiskola 9-10. évfolyamának elvégzése után biztosítani kell a folytatást a szakképzési évfolyamokon.

3.7. Kollégium

Hajdú-Bihar megyében az elmúlt években tízzel csökkent a kollégiumok száma, jelenleg 27 működik. A legtöbb kollégium (16) Debrecenben található, melyek közül 7-et Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata tart fenn. A korábbi időszakhoz képest az önkormányzati fenntartású kollégiumok száma öttel csökkent: négy intézmény (Váci Mihály Középiskolai Kollégium, Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola Kollégiuma, Hatvani István Középiskolai Kollégium, Móricz Zsigmond Középiskolai Kollégium) jogutódlással megszűnt. Jogutód intézmények a Deák Ferenc Középiskolai Kollégium és a Gulyás Pál Középiskolai Kollégium lett. A Balásházy János Mezőgazdasági és Közgazdasági Középiskola Kollégiuma a Debreceni Egyetem fenntartásába került. A fennmaradt kollégiumi hálózat biztosította és biztosítja az önkormányzati fenntartású középiskolákba járó tanulók kollégiumi ellátását, a rendszerben minden kollégiumot igénylő tanuló talált magának férőhelyet. A különböző alapítványi fenntartású középiskolák tanulói számára a városi fenntartású kollégiumok csak az esetlegesen meglévő szabad kapacitás terhére tudnak férőhelyet biztosítani.

Négy kollégiumot tartanak fenn a városban a különböző egyházak, hármat a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat működtet.

Hajdú-Bihar megye – Debrecenen kívüli – településein az elmúlt időszakban a kollégiumok száma hárommal csökkent, jelenleg 14 működik. 2 városi önkormányzat zárta be 3 kollégiumát: kettőt Berettyóújfalu, egyet pedig Polgár. Jelenleg a 14 kollégiumból kilencet városi önkormányzat, hármat a megyei önkormányzat, egyet egyház, egyet pedig társulás tart fenn.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott hét kollégium közül három szervezetileg önálló, négy más intézménnyel közös igazgatásban működik, szervezetileg nem önálló. Hajdú-Bihar megye Debrecen területén kívül működő 14 kollégiuma közül 11 kollégium közös igazgatású közoktatási intézmény intézményegységeként; 1 kollégium összetett iskola, 1 kollégium általános művelődési központ részeként működik; valamint 1 kollégium működik önállóan.

Debrecenben az önkormányzati fenntartású kollégiumi férőhelyek száma 2630-ról 1810-re, az elhelyezett tanulók száma 2517-ről 1683-ra csökkent. A tanulócsoportok száma 73 (a Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Kollégiuma nélkül). A tanulócsoportok átlagléttszáma 25 fő, ami megfelel a jogszabályban előírtaknak. Hajdú-Bihar megye Debrecen területén kívüli kollégiumaiban a férőhelyek száma 1734-ről 1346-ra, az elhelyezett tanulók száma 1536-ról 1031-re csökkent. A tanulócsoportok száma 51. A tanulócsoportok átlagléttszáma 20,21 fő, amely alacsonyabb a jogszabályban előírt mértéknél. Az önkormányzati kollégiumok kihasználtsága 96 %-os, Hajdú-Bihar megye Debrecen területén kívüli kollégiumaiban a kihasználtság 76,7 %-os.

Debrecenben az önkormányzati fenntartású kollégiumok közül kettőben sajátos nevelési igényű tanulók elhelyezésére kerül sor. Számolni kell azzal, hogy ezen intézményekben a férőhelyek iránti igény a jövőben sem fog csökkenni. A Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény esetében a 100 %-ot meghaladó kihasználtság megszüntetése érdekében kapacitásbővítésre lesz szükség a jövőben. Hajdú-Bihar megye Debrecen területén kívüli kollégiumaiban a kollégiumi tanulócsoportok alacsony átlagléttszáma, valamint a ki nem használt férőhelyek miatt a költséghatékonyságot növelő fenntartói intézkedések várhatók.

Az általános iskolai tanulók kollégiumi létszáma Debrecenben csökkenő tendenciát mutat. Jelenleg a Deák Ferenc Középiskolai Kollégium Újkerti Tagintézményében nyernek elhelyezést. A középiskolai kollégiumok tanulói összetételében jelentős emelkedést mutat a

korábbi időszak adataihoz képest a gimnáziumi tanulók számának emelkedése. A szakiskolások számára jelentős mértékben nem változott, ugyanakkor a szakiskolai képzésben résztvevők számának csökkenése megjelenik a szakiskolások kollégisták részarányának visszaesésében is.

Hajdú-Bihar megye Debrecen területén kívüli kollégiumai közül a Központi és Petőfi Sándor Kistérségi Általános Iskola, Kollégium és Nevelési Tanácsadó Hortobágyon működő kollégiuma fogad óvodás és általános iskolások kollégistáit. Ezen kollégisták létszáma nem csökkent az elmúlt időszakban. A középiskolai tanulók összetételében a Debrecen területén működő kollégiumokhoz képest éppen ellenétes folyamat figyelhető a Hajdú-Bihar megye Debrecen területén kívüli kollégiumaiban, mivel 12 %-kal csökkent a gimnáziumba járó kollégisták számaránya, a szakiskolákba járók száma arányaiban nem változott, míg a szakiskolába járók számaránya 12 %-kal nőtt.

A kollégiumban foglalkoztatott pedagógusok száma az önkormányzati fenntartású intézményekben 102 fő, a korábbi 136 fő helyett. A megyei fenntartású intézményekben 31 fő kollégiumi nevelő dolgozik Debrecenben. Hajdú-Bihar megye Debrecen területén kívüli kollégiumaiban 71 fő pedagógus dolgozik, a korábbi 105 fő helyett. A megyei önkormányzati fenntartású intézmények közül jelentős férőhelyszám növelés valósult meg a Győrffy István Kollégium Intézményegység Lőverseny utcai telephelyén, itt a férőhelyek száma a korábbi 95-ről 148-ra emelkedett. A fenntartók a különböző intézmény-átszervezési intézkedésekkel – az országos tendenciáknak megfelelően – mind a megyében, mind Debrecenben igyekeztek optimalizálni a férőhely-kihasználást, illetve ezzel párhuzamosan anyagi lehetőségeik függvényében csökkenteni az egyes intézmények túlszűfolttségét és javítani a kollégiumi ellátás tárgyi feltételrendszerét. Jelentős felújítási munkák zajlottak az elmúlt időszakban a Győrffy István Középiskolai Kollégium Intézményegység Lőverseny utcai telephelyén, a Gulás Pál Középiskolai Kollégiumban, és szinte az egész épületre kiterjedően a Deák Ferenc Középiskolai Kollégiumban.

2005 óta javulás történt a kollégiumok infokommunikációs-eszköz ellátottságában, a kötelező eszközökkel és felszerelésekkel való ellátottságban a kondicionálótérmekek és egyéb sportolási lehetőségek létesítésével. Teljesen új, több funkció sportudvar készült a Deák Ferenc Középiskolai Kollégiumban. A megvalósult fejlesztések is bizonyítják a színvonalas kollégiumi feladatellátás iránti fenntartói elkötelezettséget, de nem terjedtek ki egyenlő mértékben a kollégiumi rendszer valamennyi intézményére. Továbbra is jelentős feladatok vannak a vizesblokkok felújítása, a nyílászárók cseréje, a hőszigetelés területén.

Az elmúlt időszakban jelentős fejlesztéseket tudtak megvalósítani az intézmények az Oktatásért Közalapítvány Kollégiumi Alkuratoriuma által kiírt pályázatokon elnyert támogatásokból. Ezek – az intézmények körében rendkívül népszerű pályázatok – egyaránt forrást biztosítottak a szakmai fejlesztések, az eszközellátottság javítása, és egy-két esetben az épületek felújítása terén is.

A 2010/2011-es tanév során a Debrecenben működő önkormányzati fenntartású kollégiumok, a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Győrffy István Középiskolai Kollégium két intézményegységével közösen, egységes „központi” kollégiumi jelentkezési lapot vezettek be, a középiskolai felvételi laphoz hasonlóan. Ezzel a jelentkezők számára biztosították a szabad intézményválasztás lehetőségét, és egyszerűsítették a felvételi rendszert az önkormányzati fenntartású középiskolákba járó tanulók számára. Az elmúlt időszakban javult a középiskolák és középfoki kollégiumok szervezeti és tartalmi együttműködése.

A kollégiumok pedagógiai programjait, tartalmi tevékenységüket a jogszabályokban előírtaknak megfelelően hozzáigazították a módosított kollégiumi alapprogramhoz, megőrizve a korábban kialakított sajátos arculatukat.

A jövőben egyes intézmények működése szempontjából alapvetően meghatározó lesz a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal való foglalkozás hatékony módszereinek megvalósítása. Debrecenben a Gulyás Pál Középiskolai Kollégium vesz részt az Arany János Tehetséggondozó programban, segítve a hátrányos helyzetű, tehetséges tanulók nevelését, oktatását. A Deák Ferenc Középiskolai Kollégium a Magyar Génius Programban Tehetségpontként valósítja meg tehetségszorgató programját.

A kollégiumok nevelőtestületeinek összetételében bekövetkezett változások javítják a pedagógiai munka személyi feltételrendszerét. Fokozatosan jelentek meg az intézményekben az idegen nyelv szakos és az informatika szakos tanárok. A pedagógusok nagy számban vettek részt a pedagógus-továbbképzési rendszer másoddiplomás képzéseiben, szakirányú továbbképzéseken. Ennek köszönhetően egyre nagyobb lett azon kollégiumi nevelők száma, akik a kollégiumi nevelőmunka meghatározó területein (tehetséggondozás, felzárkóztatás, mentálhigiéniai feladatok, tanulásmódszertan, önismeret stb.) rendelkeznek speciális ismeretekkel. Emelkedett a jogszabályban előírt szakképzettséggel és iskolai végzettséggel, valamint pedagógus szakvizsgával rendelkező pedagógusok részaránya. Megváltozott szakos összetételük, elsősorban a nagyobb intézményekben lehetővé teszi a közismereti tantárgyak széles körében való korrepetálást, tehetséggondozást.

Debrecen történelmi hagyományaihoz, térségi szerepvállalásához méltó, a továbbtanulni szándékozó vidéki településeken élő gyermekek igényei reális mértékben kielégítő kollégiumi hálózatra hosszú távon szükség lesz. Hasonló a helyzet a Hajdú-Bihar megye Debrecen területén kívül működő kollégiumok esetében is.

A kollégiumok az általuk végzett magas szintű nevelő-oktató munkával, hozzáadott pedagógiai értékkel a társadalmi mobilitás elősegítésében, eredményesen töltik be, emellett demográfiai értelemben forrást biztosítanak a helyi középfokú oktatási rendszer magas szintű és megtartott volumenű továbbműködéséhez. E szerepkörük eredményes betöltéséhez szükség van azon források folyamatos biztosítására, amelyek egyaránt biztosítják a tanulókra vonzást gyakorló, színvonalas elhelyezési körülményeket és társadalmi okokból folyamatosan növekvő feladatok megoldását.

Fejlesztési célkitűzések, feladatok, ajánlások:

- A Hajdú-Bihar megye Debrecen területén kívüli kollégiumok esetében a kollégiumi tanulócsoporthoz alacsony átlagléttszáma, valamint a ki nem használt férőhelyek miatt a költséghatékonyságot növelő fenntartói intézkedések támogatandók.
- A meglévő kollégiumok infrastrukturális fejlesztése, az elhelyezési körülmények javítása növelheti az intézmények keresettségét a tanulóknak, elsősorban a szociálisan hátrányos helyzetűek körében.
- Támogatni kell a felzárkóztatást és a tehetséggondozást szolgáló intézményi programokat, kezdeményezéseket.
- Kezdeményezni kell a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat nagy számban elhelyező kollégiumokban a velük való foglalkozás hatékony módszereinek kidolgozását, azok megvalósítását.

3.8. Nemzeti etnikai és kisebbségi nevelés-oktatás

A megye közoktatásának fontos és kiemelt célja, feladata a nemzeti kisebbségi nevelőmunka. A nemzetiségi hovatartozás és kultúra megőrzése és fenntartása színesebbé, gazdagabbá teszi

érvényesül az az alapelv is, hogy a rászoruló gyermekek, tanulók a lakóhelyükhöz, tartózkodási helyükhöz minél közelebb vehessék igénybe az ellátást.

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat a közoktatási törvény 86. illetve 87. §-ában előírt kötelező feladatáról, a pedagógiai szakszolgálati ellátásról a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Szakmai Szolgáltató Intézet útján gondoskodik. A közös igazgatású közoktatási intézményben a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat végzi a kötelező szakszolgálati feladatellátást. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a Debreceni Tehetséggondozó Központ Pedagógiai Szakszolgálat (a továbbiakban: Pedagógiai Szakszolgálat) működtetésével látja el a nevelési tanácsadás és logopédiai szakszolgálati feladatokat. A pedagógiai szakszolgálati feladatok ellátásában részt vesznek a települési önkormányzatok, kistérségi társulások és az egyházi intézményfenntartók is.

4.1.1. Tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység

A sajátos nevelési igény vizsgálata komplex eljárás során történik: a vizsgálatban győgyopedagógus – pszichológus – logopédus vesz részt.

A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs feladatok:

- az értelmi fogyatékoság megállapítása vagy kizárása, gyermek- és ifjúságpszichiátriai szakorvosi vagy gyermekneurológiai szakorvosi vizsgálat igénybevétele mellett,
- az autizmus spektrum zavarok megállapítása vagy kizárása,
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődése organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességének megállapítása vagy kizárása,
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődése organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességének megállapítása vagy kizárása,
- a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétének vizsgálata,
- beszédfogyatékoság vizsgálata (a 2008/2009-es tanévtől a megyei önkormányzat önként vállalt feladata).

A fenti tevékenységeket a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsága (továbbiakban: Szakértői Bizottság) látja el a megye egész területére kiterjedően (82 település).

4.1.2. Korai fejlesztés és gondozás

A korai fejlesztés és gondozás a szakértői vizsgálatot követően 0-5 éves életkorú sajátos nevelési igényű gyermekek részére azokon a településeken, ahol ez nem megoldott. Az ellátásuk a Szakértői Bizottság által megszervezett utazótanári hálózat segítségével, szülők bevonásával, a szülőnek adott tanácsadással, a gyermek fejlesztésével történik.

4.1.3. Fejlesztő felkészítés

A szakértői vizsgálatot követően 5-18 éves életkorú súlyosan fogyatékos, sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók részére a tankötelezettséget otthonukban ellátva, vagy intézményben, fejlesztő iskolában teljesítik, azokon a településeken, ahol ez nem megoldott. Az ellátásuk a Szakértői Bizottság által megszervezett és koordinált utazótanári hálózattal szülők bevonásával, a szülőnek adott tanácsadással, a gyermek fejlesztésével történik.

4.1.4. Nevelési tanácsadás

Feladatai:

- Annak megállapítása, hogy a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségeikkel küzd. A vizsgálatok alapján szakvéleményt készít, és javaslatot tesz a gyermek fejlesztő foglalkoztatására, terápiájára.
- Az óvoda, vagy a szülő kérése alapján szakvéleményt készít az iskolakezdéshez, továbbá segítséget nyújt a gyermek óvodai neveléséhez, a tanuló iskolai neveléséhez és oktatásához, ha a gyermek, tanuló egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, tehetsége, fejlődésének uteme ezt indokolja.
- Pedagógiai, pszichológiai támogatást, fejlesztést, terápiás gondozást nyújt a gyermeknek, a tanulónak, illetve támogatja a pedagógus nevelő és oktató munkáját, segíti a családdal való kapcsolatartást.
- Ellenőrző a szakvéleményben foglaltak végrehajtását.
- Segíti a szakértői és rehabilitációs bizottság által készített és a nevelési tanácsadó részére megküldött szakvélemény alapján azoknak a gyermeknek, tanulóknak az óvodai, iskolai, kollégiumi ellátását, akik a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességgel küzdenek.
- A nevelési tanácsadás elláthatja az iskolapszichológiai szolgáltatás feladatait is.

Az elmúlt időszakban a törvényi előírásoknak megfelelően növekedtek a nevelési tanácsadás területén dolgozó szakemberekre nehezedő feladatok (szakvéleményekben foglaltak ellenőrzése, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességgel küzdő gyermekek segítése), emellett minden esetben működő szakszolgálatnál jelentősen emelkedett a beilleszkedési, tanulási, magatartási problémával küzdő gyermekek száma. Az iskolapszichológusi hálózat kiépítése a térségi ellátások egy részében (Debrecen, Derecske-Létavértes, Hajdúböszörmény) elkezdődött, de legtöbb település intézményében még hiányzik az iskolapszichológus. A nevelési tanácsadást a megye nagyobb városai (Balmazújváros, Biharkeeresztes, Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló, Hajdúnánás) saját fenntartású intézményeikben biztosítják a településeiken és a vonzaskörzetükben élő lakosok számára. A megye településeinek jelentős részén ezt a szolgálatot a térségi központokban létrehozott pedagógiai szakszolgálatok látják el. Ahol a fenntartók nem vállalták a nevelési tanácsadás megszervezését, az ellátást igénybevevőkről a debreceni székhelyű, Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet Egységes Pedagógiai Szakszolgálat intézménye (továbbiakban: Egységes Pedagógiai Szakszolgálat) gondoskodik. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a Pedagógiai Szakszolgálat működését látja el ezt a szakszolgálati feladatot.

4.1.5. Logopédiai szakszolgálati ellátás

Feladatai:

- Biztosítja az óvodai nevelésben részt vevő, ötödik életévüket betöltött gyermekek beszéd- és nyelvi fejlettségének alapvizsgálatát, szűrését, és ennek eredménye alapján szükség szerint kezdeményezi a gyermek további pedagógiai, pszichológiai, orvosi vizsgálatát.
- A részletes logopédiai diagnosztikai vizsgálat és eredménye alapján megszervezi a gyermek további logopédiai ellátását.

- Foglalkozik a beszédhibák és a nyelvi-kommunikációs zavarok javításával, a megkésett beszédfejlődésű gyermekek beszédindításával és a dyslexia kialakulásának megelőzésével, illetve a dyslexia gyógyításával.

Mivel a beszédzavarok az ismeretszerzési, tanulási nehézségek okozói lehetnek, cél, hogy a beszédhibák már óvodás korban rendeződjenek. Emiatt a korai szűrés és gondozás döntő fontosságú. A logopédiai ellátás bővülése ellenére még mindig nagy az eltérés a gondozásba vett gyermekek, tanulók és a rászorulóik között: a szűrés után hosszú a várakozási idő a terápiára. Amennyiben a szakszerű személyi és tárgyi feltételei megteremthetők, a logopédiai ellátási helyek számát tovább kell növelni.

A megye nagyobb városaiban és térségi központjaiban létrehozott pedagógiai szakszolgálatok vállalják a gyermekek, tanulók logopédiai ellátását, ezáltal megvalósul, hogy az érintettek a lakóhelyük közelében vehetik igénybe a szolgáltatást. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a Pedagógiai Szakszolgálat logopédusai segítségével oldja meg a feladat ellátását.

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat fenntartásában működő – sajátos nevelési igényű gyermekeket ellátó – intézményekben (Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzati Általános Iskola és Kollégium Dr. Kettesy Aladár Általános Iskola Intézményegysége, Debrecen; Éltés Mátyás Általános és Speciális Szakiskola Kollégium és Gyermekotthon, Hajdúszoboszló; Dr. Molnár István Óvoda Általános és Speciális Szakiskola Kollégium és Gyermekotthon, Hajdúböszörmény) az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat biztosítja az ellátást.

Az iskolás korú beszéd fogyatékosok speciális ellátása két intézményben is megvalósul a megyében (Éltés Mátyás Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon, Hajdúszoboszló; Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Debrecen).

4.1.6. Gyógytestnevelés

Feladata:

- Az iskolaorvosi, vagy szakorvosi szűrővizsgálat alapján gyógy-, vagy könnyített testnevelésre utalt gyermekek, tanulók speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása.

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat fenntartásában működő – sajátos nevelési igényű gyermekeket ellátó – intézményekben szintén az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei vezetik a gyógytestnevelés foglalkozásokat. A megyében a megalakult kistérségi társulások látják el elsősorban ezt a szakszolgálati feladatot. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában egy óvodában, négy általános iskolában és két középiskolában történik a gyógytestnevelés szakszolgálati feladat ellátása.

4.1.7. Továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadás

Feladata:

- Pályaorientációs és pályakorrekciós tanácsadást biztosít.
- Elvégzi a tanulók adottságának, tanulási képességének, irányultságának szakszerű vizsgálatát és ennek eredményeképpen segítséget nyújt az iskolaválasztáshoz az általános- és középiskolások, a sajátos nevelési igényű tanulók, valamint a középiskolát végzett továbbtanulni szándékozó fiatalok számára.

A megyei önkormányzat a közoktatási törvényben számára kötelező feladatként meghatározott pedagógiai szakmai szolgáltatásról intézménye, a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet fenntartásával és

4.2. Pedagógiai - szakmai szolgáltatások

- A teljes körű logopédiai ellátás biztosítása érdekében indokolt a Logopédiai Központ létrehozása, mely a megyei logopédiai ellátás koordinációs központjaként is működhet.
- A speciális szükségletű autista gyermekek elhelyezése érdekében indokolt a férőhelyek számának növelése.
- A szakmai hatékonyság érdekében szükséges a közoktatási megállapodások győgytestnevelési és konduktív pedagógiai ellátás terén.
- Tovább kell erősíteni az együttműködést az egészségügyi intézményekkel a koordinálásával.
- Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet illetve az egyes szolgáltatásokat ellátó pedagógusok megyei szakmai munkaközösséget a Indokolt létrehozni a pedagógiai szakszolgálati feladatokat ellátó intézmények vezetői, a szakszerű pedagógiai szakszolgálati feladatokat végzésében.
- Támogatandó a települési önkormányzatok, és az intézményfenntartók önkéntes részvétele növekedése miatt szükséges az iskolapszichológiai hálózat kiépítése.
- A beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő gyermekek, tanulók számának tartózkodási helyéhez minél közelebb jusszon hozzá.
- A pedagógiai szakszolgálat tekintetében, a feladatok meghatározásánál továbbra is érvényesülnie kell két fontos elvnek: a gyermek, tanuló joga, hogy állapotának, személyes adottságának megfelelő, megkülönböztetett ellátásban, különleges gondozásban részesüljön, valamint, hogy neki megfelelő ellátáshoz időben és lakóhelyéhez, tartózkodási helyéhez minél közelebb jusszon hozzá.

Felkészítési célkitűzések, feladatok, ajánlások:

- A megyei önkormányzat az elmúlt években arra törekedett, hogy együttműködési megállapodások révén a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel rendelkező települési önkormányzatokat bevonja a pedagógiai szakszolgálati feladatok ellátásába.
- A szakszolgálati feladatellátáshoz szükséges építmenyi és tárgyi feltételek biztosítottak.
- A központi idegrendszeri sérültek konduktív nevelése, fejlesztése és gondozása.
- A konduktív pedagógiai szakszolgálat a speciális végzettségű szakemberek hiánya miatt nehezen oldható meg. Ellátatlan gyermekekről nincs információ.

Feladata:

4.1.8. Konduktív pedagógiai ellátás

- Közzé teszi a megyén belüli továbbtanulási lehetőségeket.
- A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat és a megyénkben működő többéltű kistérségi társulások között létrejött megállapodásokat figyelembe véve a Berettyóújfalui, a Hajdúhadházi és a Letavértes-Derecske Többléltű Kistérségi Társulás kivételével jelenleg az egész megye területén az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat látja el a feladatot.

működtetésével gondoskodik. A pedagógiai szakmai szolgáltatás pénzügyi fedezetét, központi normatíva 2007-től történő megvonása miatt a fenntartó megyei önkormányzat finanszírozza. Az intézmény építmenyi, tárgyi, személyi feltételei biztosítják a közoktatási törvény 36. §-ában előírt pedagógiai-szakmai szolgáltatások mindegyikét ellátja a megye egész területén:

- Az intézmények munkáját szaktárgyi mérésekkel segíti, ehhez folyamatosan felhasználja, fejleszti feladatbankját.
- Együttműködik a térség közoktatási intézményeivel, szaktanácsadással módszertani segítséget nyújt programok, tantervek készítéséhez, alkalmazásához, a nevelő-, oktatómunka elemzéséhez, a helyi és térségi közoktatási feladatainak ellátásához.
- Segíti az intézmények hatékony működését, fejlesztési tervek kidolgozását.
- Gyűjti és tárolja a szakmai információkat, tanügyi dokumentumokat, tanterveket, tankönyveket, segédleteket, ezekről rendszeres tájékoztatást nyújt, gondoskodik szakszerű használatba adásukról.
- Szakkönyvtárat (információs központot) működtet. Az állomány tervszerű és folyamatos gyarapításával, rendelkezésre bocsátásával biztosítja a megyében dolgozó pedagógusok továbbképzéséhez, önműveléséhez, kutató munkájához szükséges információhordozókat.
- Továbbképzési programokat akkreditáltat, képzéseket szervez pedagógusok részére, biztosítva ezzel a szakmai fejlődés lehetőségét.
- Ellátja a hivatalosan meghirdetett országos tanulmányi és tehetséggondozó versenyekkel kapcsolatos megyei teendőket, részt vesz a tehetségnevelést szolgáló megyei versenyek szervezésében.
- A tanuló tájékoztató, tanácsadó szolgálattal segíti a tanulókat, szülőket, pedagógusokat, diákönkormányzatokat jogaik megismerésében, érvényesítésében.

Az intézet évek óta eredményes pályázati tevékenységet folytat (HEFOP, KEOP, TÁMOP, OKA), ezzel is hozzájárulva a közoktatás fejlesztéséhez.

A szolgáltatások iránti igények átalakulóban vannak, melyekre a megfelelő kínálattal igyekszik rugalmasan reagálni az intézet.

A mérések tartalmára jellemző, hogy bár csökkenő mértékben, de hangsúlyosan jelen vannak az ismeret- és képességmérések, és nőtt a nevelési eredményvizsgálatok száma.

Az igazgatási, pedagógiai szolgáltatásokkal kapcsolatban az a tapasztalat, hogy erre leginkább a nagy, rendszerszintű, törvényi változások idején van igény.

A továbbképzések szervezeti keretei, a tanulásszervezés formái is sokat változtak, hiszen az előadások kizárólagosságát fokozatosan felváltotta a tréning jellegű forma, a tanulók/hallgatók aktivizálása, tevékenykedtetése. A pedagógus-továbbképzések tartalma tekintetében az újabb és újabb szakmai elvárásoknak, törvényi változásoknak, a pedagógusok és a nevelési-oktatási intézmények, valamint a fenntartók igényeinek való megfelelés nagyarányú tartalmi differenciálódást, a képzési kínálat bővülését eredményezte. A területi differenciálódást mutatja az a tendencia, hogy a pedagógusok továbbképzését lehetőség és igény szerint helyben, akár nevelőtestületi körben, belső továbbképzés formájában is lehet végezni. A szolgáltatások tartalmában egyre erőteljesebben mutatkozik az intézményi, pedagógusi kompetenciák fejlesztésére való törekvés:

- a tanulásmódszertan köréből a tanulási stratégiák, kooperatív technikák, a differenciálás lehetőségei, az egyéni fejlesztés;
- a társadalmi és pedagógiai integráció kérdései; a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése;
- a hátrányos és cigány gyermekek deszegregációs nevelése;
- a magatartási és tanulási zavarok, részképesség-zavarok kezelése, a prevenció kérdései;

- az uniós források és kompetenciák fogadására való felkészülés, a pályázatrési ismeretek.

A változási folyamatok érzékelhetők a szolgáltatások megjelenési formájában is. A szakmai fórumok, pedagógiai napok, konferenciák, szakmai műhelyek egyre nagyobb számban jelennek meg a pedagógus-továbbképzés rendszerében.

A tanulmányi és tehetségfejlesztő versenyek szervezése, összehangolása fontos szerepet játszik a tehetségfejlesztő, tehetségfejlesztő munkában. A diákok számára a tanulmányi verseny olyan tevékenységek lehetőségét teremti meg, melynek során a diákoknak kell megfelelniük, melyben ismereteket szerzhettek, tudásukat összemérhetik más tanulókkal.

A tanuló tájékoztatást, tanácsadást a közoktatási törvény 1996. évi módosítása tette a megyék kötelező feladatává. A tanulók, diákoknak jogainak érvényesítéséhez szükséges ismereteket, információkat igen körültekintően, jól felkészült szakemberek, szaktanácsadók, szakértők segítségével kell közvetíteni az érdekeltek, illetve a velük kapcsolatban levő pedagógusok, gyermek- és ifjúságvédelmi szakemberek, szülői szervezetek, fenntartók részére. Szem előtt kell tartani, hogy a jogok kötelezettségekkel is járnak, az egyensúly megtartása minden érdeket közösen szolgálja. A szolgáltatás számos formája alakult ki: fórumok, diáktalálkozások, tanácskozási diákoknak, tanulóknak, pedagógusoknak, szülőknak, információk készítése és továbbítása az iskolai érdekvédelemmel kapcsolatban, képzések, továbbképzések szervezése a diájjal, a diákokkal, a demokrácia értékrendjével összefüggő témákban.

A pedagógiai-szakmai szolgáltatások ellátásában az önkormányzati intézmények mellett részt vesznek a nem önkormányzati fenntartású, piaci alapon működő szolgáltatók is az általuk felvállalt területeken.

Felkészítési célkitűzések, feladatok, ajánlások:

- A pedagógus-továbbképzés területén szükséges a szorosabb együttműködés a felsőoktatási intézményekkel.
- A tanuló tájékozott, tanácsadó szolgáltatás területén kiemelten kell kezelni a tanulókat demokratikában való aktív részvételre nevelését.
- Fontos feladat a nevelési-oktatási intézményekben megjelenő konfliktuskezelés hatékony módszereinek megismerése.
- Célszerű áttekinteni, hogy milyen feltételek mellett növelhető a térítésmentes szolgáltatások aránya.

4.3. A Hajdú-Bihar Megyei Közoktatási Közalapítvány

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat és Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 1997-ben létrehozta a Hajdú-Bihar Megyei Közoktatási Közalapítványt azzal a céllal, hogy a közoktatási fejlesztési célkitűzéseket, valamint a közoktatás körzeti, térségi és országos feladatainak megvalósítását.

A Közalapítvány nyilvános pályázatok útján segítette a közoktatási intézmények fejlesztését. A Közalapítvány Kuratóriumának tevékenységét a Közalapítvány munkaszervezete segítségével, továbbá szakértők bevonásával végezte, döntést hozott évente több pályázatról, szerződést kötött nyertes pályázókkal, s ellenőrizte a pályázati pénzek szabályszerű felhasználását.

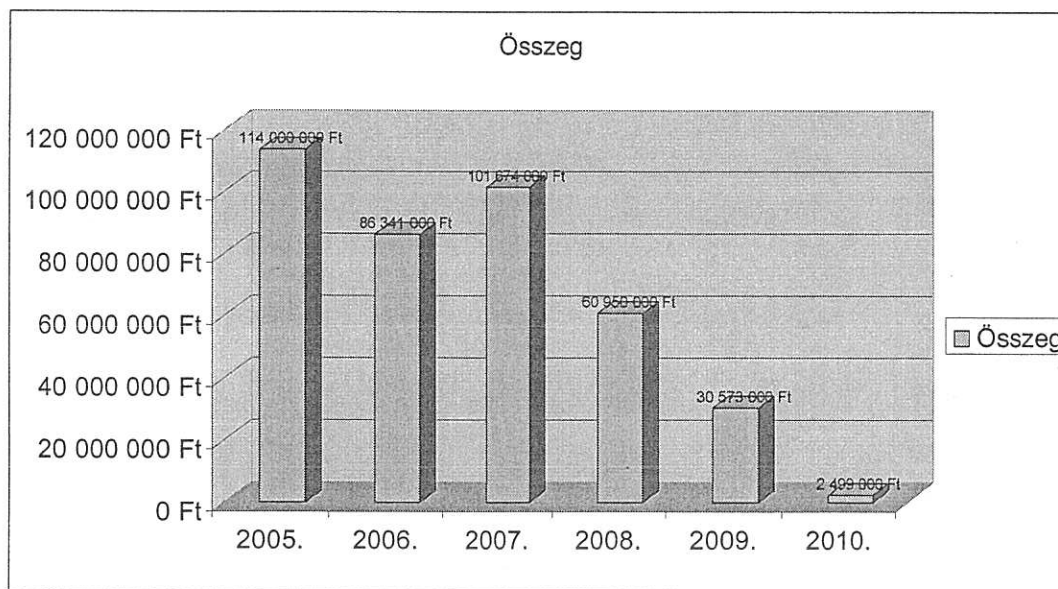
A Közalapítvány bevételeit döntően a központi költségvetésben évente juttatott pénzügyi támogatás jelentette. A Közalapítvány vagyonának további forrásai az alapítóktól, az államháztartás alrendszeraitől vagy más adományozóktól származott. A Közalapítvány induló vagyona az alapítók által az 1997. évi költségvetésből befizetett 2-2 millió, összesen 4 millió forint törzsvagyon.

Az elmúlt évek során a központi költségvetési forrásnak 2%-a (2009-ben már csak 1 %-a) volt felhasználható a Közalapítvány Kuratóriuma által kitűzött feladatok ellátásához (pályázati kiírás, kiértékelés, támogatás folyósítása és egyéb szervezési feladatok). Ezek az összegek azonban nem biztosították az eredményes működés feltételeit. A Közalapítvány működését más (saját) forrásból kellett biztosítani, erre a célra a központi támogatást nem lehetett fordítani. A Közalapítvány működéséhez legjelentősebb mértékben a két alapító járult hozzá.

Az alapítók mellett működési támogatást nyújtott – a Községi Közalapítvány felhívására - a megye több települési önkormányzata. Évről évre egyre több települési önkormányzat ismerte fel, hogy a Közalapítvány szétszított forrásai a megye valamennyi településének közoktatási fejlesztését szolgálták, így erejükhöz mérten anyagilag is támogatták a Közalapítvány működését:

Év	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Támogatás	1,165 m Ft	1,298 m Ft	1,775 m Ft	1,91 m Ft	1,797 m Ft	1,587 m Ft

A Közalapítvány saját bevételre tett szert a központi támogatás kamatbevételeiből, illetve a pályázati díjakból. A Közalapítvány működésének 2005-2010. közötti időszakában a központi támogatások alakulása:

Év	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.*
Összeg	114 m Ft	86,341 m Ft	101,674 m Ft	60,95 m Ft	30,573 m Ft	2,499 m Ft

* saját forrás

A Közalapítvány, megalakulása óta mintegy 1,612 milliárd Ft támogatással szolgálta a megye közoktatásának fejlesztését.

Sajnálatos módon a központi támogatás 2010-ben megszűnt. Ennek ellenére a Közalapítvány saját megalkarításból még 2010-ben 2 pályázatot kiírt, ill. támogatott összesen 2 millió 500 ezer Ft értékben.

2011. első negyedévében az alapítók kezdeményezték a Közalapítvány megszüntetését, mivel az a központi forrás hiánya miatt nem tudta teljesíteni vállalt célkitűzéseit. A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2011. július 14-ei jogerős végzésével a közalapítványt megszüntette, a nyilvántartásból törölte.

nyilvánításból törölte.

A megyei közoktatási fejlesztési terv felülvizsgálatát szakmailag segítette, és
elkészítésében közreműködött a megyei és megyei jogú városi
Előkészítő és Koordinációs Bizottság

Kovács Zoltán	a bizottság elnöke, megyei közgyűlési képviselő, a megyei közgyűlés oktatási, kulturális és sport bizottságának elnöke
Szabó Gyula	társelnök, megyei jogú városi közgyűlési képviselő, a közgyűlés oktatási bizottságának elnöke
Pósánné Rác Annamária	a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Hivatala Intézményfenntartói Főosztály vezetője
Pappné Gyulai Katalin	Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala Oktatási Osztály osztályvezetője
Filep Miklós	a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Oktatási Főosztály főosztályvezetője
Malakuczyné Póka Mária	Központi Statisztikai Hivatal Debreceni Igazgatóság igazgatója
Szóllósi Józsefné	a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ igazgatója
Miklóssy Ferenc elnök	a Hajdú-Bihar Megyei Kereskedelmi és Iparkamara elnöke
Dr. Forgács Barna	a Hajdú-Bihar Megyei Területi Agrárkamra Elnöke
Őri Józsefné	a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet igazgatója
Dr. Dömösiné Rápolti Éva	a Városi Pedagógiai Szakszolgálat igazgatója

Filep Miklós	Főosztályvezető, Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Oktatási Főosztály
Pósné Rácz Annamária	Főosztályvezető, Hajdú-Bihar Megyei Oktatási Főosztály
Pappné Gyulai Katalin	osztályvezető, Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala Oktatási Osztály
Papp Lászlóné	óvodavezető Egyesített Óvodai Intézmény, Püspökladány
Lovász Ilona	óvodavezető, Faragó Utcai Óvoda, Debrecen
Csengeri Miklósné	tagintézmény-vezető, Bányai Júlia Általános Iskola és AMI Hunyadi János Általános Iskola tagintézménye, Mikepércs
Berenyi Györgyné	igazgató, Debreceni Református Kollégium Általános Iskolája, Debrecen
Dr. Pakurár Miklósné	igazgató, Szoboszlói Úti Általános Iskola, Debrecen
Szandai Kázmér	igazgató, Högyes Endre Gimnázium és Szakközépiskola, Hajdúszoboszló
Aranyi Imre	igazgató, Fazekas Mihály Gimnázium, Debrecen
Harsányi István	igazgatóhelyettes, Bocskai István Szakképző Iskola, Hajdúszoboszló
Bánk Tibor	igazgató, Dienes László Gimnázium és Egészségügyi Szakképző Iskola, Debrecen
Kathy Zsigmond	igazgató, Veress Ferenc Szakképző Iskola, Hajdúböszörmény
Gyarmatiné Piránszki Nóra	igazgató, Vénkeri Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Debrecen

Papp Anna	igazgató, Éltes Mátyás Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon, Hajdúszoboszló
Pásku Tibor	igazgató, Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézete, Debrecen
Tarsoly Andor	igazgató, Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzati Általános Iskola és Kollégium, Debrecen
Posta László	igazgató, Deák Ferenc Középiskolai Kollégium, Debrecen
Őri Józsefné	igazgató, Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet, Debrecen
Novák Géza	igazgatóhelyettes, Központi Statisztikai Hivatal Debreceni Igazgatóság
Szóllósi Józsefné	igazgató, Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ
Kontér Mária	szakképzési és területfejlesztési vezető, Hajdú-Bihar Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Székelyhidi Éva	szakképzési ügyintéző, Hajdú-Bihar Megyei Területi Agrárkamara
Dr. Kovácsné Szűcs Klára	közoktatási ügyintéző, Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Hivatala, Intézményfenntartói Főosztály
Nagy Mária	közoktatási ügyintéző, Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Hivatala, Intézményfenntartói Főosztály
Wachterné Postás Gabriella	közoktatási ügyintéző, Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala Oktatási Osztály

